

מחברת שבת - א

מסכת שבת פרק א

(ב,א) משנה: יציאות השבת - שתיים שהן ארבע בפנים, ושתיים שהן ארבע בחוץ. כיצד? העני עומד בחוץ, ובעל הבית בפנים. פשט העני את ידו לפנים ונתן לתוך ידו של בעל הבית, או שנטל מתוכה והוציא - העני חייב ובעל הבית פטור. פשט בעל הבית את ידו לחוץ, ונתן לתוך ידו של עני, או שנטל מתוכה והכניס - בעל הבית חייב והעני פטור. פשט העני את ידו לפנים ונטל בעל הבית מתוכה, או שנתן לתוכה והוציא - שניהם פטורין. פשט בעל הבית את ידו לחוץ, ונטל העני מתוכה, או שנתן לתוכה והכניס - שניהם פטורין

גמרא: תנן התם: שבועות, שתיים שהן ארבע; **(ב,ב)** ידיעות הטומאה, שתיים שהן ארבע; מראות נגעים, שנים שהן ארבע; יציאות השבת, שתיים שהן ארבע {מאי שנא הכא, דתני "שתיים שהן ארבע בפנים ושתיים שהן ארבע בחוץ", ומאי שנא התם, דתני: "שתיים שהן ארבע" ותו לא?!

אֶהכָּא, דַּעִיקָר שַׁבַּת הוּא, תְּנִי אֲבוֹת וְתַנִּי תוֹלְדוֹת - הַתָּם, דְּלֹא עִיקָר שַׁבַּת הוּא, אֲבוֹת תְּנִי, תוֹלְדוֹת לֹא תְּנִי! {אֲבוֹת מַאי נִיהוּ? יִצְיָאוֹת! - וְיִצְיָאוֹת תְּרִי הוּיִין?! ~ וְכִי תִימָא: מַהֵן לְחִיּוּב וּמַהֵן לְפִטוֹר - וְהָא דוּמִיָּא דְּמִרְאוֹת נִגְעִים קִתְּנִי! - מַה הַתָּם, כּוֹלְהוּ לְחִיּוּבָא - אִף הַכָּא נְמִי, כּוֹלְהוּ לְחִיּוּבָא?!

|< אֵלֵא אִמְר **רַב פַּפָּא:** הַכָּא, דַּעִיקָר שַׁבַּת הוּא, תְּנִי חִיּוּבֵי וּפִטוּרֵי - הַתָּם, דְּלֹא עִיקָר שַׁבַּת הוּא, חִיּוּבֵי תְּנִי, וּפִטוּרֵי לֹא תְּנִי!

{חִיּוּבֵי מַאי נִיהוּ? יִצְיָאוֹת! - יִצְיָאוֹת תְּרִיתִי הוּיִין?! אֶשְׁתִּים דְּהוּצָאָה וְשִׁתִּים דְּהַכְּנָסָה! {וְהָא "יִצְיָאוֹת" קִתְּנִי! אִמְר **רַב אֲשִׁי:** תְּנָא, הַכְּנָסָה נְמִי "הוּצָאָה" קְרִי לֵה! גְּמַמַּאי? <מִדְּתַנְנָן: הַמוּצִיא מִרְשׁוֹת לְרְשׁוֹת, חִיּוּב - מִי לֹא עִסְקִינָן דְּקָא מַעִיִּל מִרְשׁוֹת הַרְבִּים לְרְשׁוֹת הַיְחִיד, וְקָא קְרִי לֵה "הוּצָאָה"! - וְטַעְמָא מַאי? כֹּל עִקְרִית חִפְץ מִמְקוּמוֹ, תְּנָא "הוּצָאָה" קְרִי לֵה! ~ אִמְר **רַבִּינָא:** מִתְּנִיתִין נְמִי דִּיקָא, דְּקִתְּנִי "יִצְיָאוֹת", וְקָא מִפְּרַשׁ הַכְּנָסָה לְאַלְתֵּר - שְׁמַע מִינָה! <<**רַבָּא** אִמְר: "רְשׁוּיֹת" קִתְּנִי - "רְשׁוּיֹת שַׁבַּת שְׁתִּים"!

{אִמְר לֵיה **רַב מִתְּנָה לְאַבְי:** הָא תְּמַנִּי הוּיִין?! תְּרִיתִי סְרִי הוּיִין! אֹלִיטְעַמִּיךְ, שִׁיתְּסְרִי הוּיִין! {אִמְר לֵיה: הָא לֹא קְשִׁיא - בְּשִׁלְמָא **(ג)**, **(א)** בְּבֵא דְרִישָׁא, פִּטוֹר וּמוֹתֵר לֹא קִתְּנִי - אֵלֵא בְּבֵא דְסִיפָא, דְּפִטוֹר אֲבַל אִסוּר, קְשִׁיא?! # {מִי אִיכָּא בְּכוֹלֵי שַׁבַּת פִּטוֹר וּמוֹתֵר?!

מחברת שבת - א

והאמר **שמואל**: כל פטורי דשבת, פטור אבל אסור, בר מהני תלת דפטור ומותר: צידת צבי, וצידת נחש, ומפיס מורסא?! <כי איצטריך ליה לשמואל, פטורי דקא עביד מעשה - פטורי דלא קא עביד מעשה, איכא טובא!# - מכל מקום, תרתי סרי הויין?! >
<פטורי דאתי בהו לידי חיוב חטאת קא חשיב - דלא אתי בהו לידי חיוב חטאת, לא קא חשיב! >

{שניהן פטורין?! והא אתעבידא מלאכה מבינייהו?! > אתניא: **רבי** אומר: (ויקרא ד) "מעם הארץ בעשותה" - העושה את כולה, ולא העושה את מקצתה! - יחיד ועשה אותה, חייב - שנים ועשו אותה, פטורין! ~ איתמר נמי: אמר **ר' חייא בר גמזא**: נזרקה מפי חבורה ואמרו: "בעשתה" - יחיד שעשאה, חייב - שנים שעשאוה, פטורין!

בעי מיניה **רב מרבי**: >הטעינו חבירו אוכלין ומשקין, והוציאן לחוץ, מהו? עקירת גופו כעקירת חפץ ממקומו דמי, ומיחייב? או דילמא, לא? <אמר ליה: חייב! ואינו דומה לידו! > מאי טעמא? <גופו ניח - ידו לא ניח! >

(**גב**) אמר ליה **ר' חייא לרב**: בר פחתי! לא אמינא לך: כי קאי רבי בהא מסכתא, לא תשייליה במסכתא אחריתי! - דילמא לאו אדעתיה! דאי לאו דרבי גברא רבה הוא, כספתיה, דמשני לך שינויא דלאו שינויא הוא! - השתא, מיהת, שפיר משני לך! דתניא: היה טעון אוכלין ומשקין מבעוד יום, והוציאן לחוץ משחשיכה - חייב, לפי שאינו דומה לידו!

אמר **אביי**: פשיטא לי: ידו של אדם, אינה לא כרשות הרבים ולא כרשות היחיד - כרשות הרבים לא דמיא, מידו דעני - כרשות היחיד לא דמיא, מידו דבעל הבית! - בעי **אביי**: >ידו של אדם, מהו שתעשה ככרמלית? > מי קנסוה רבנן לאהדורי לגביה, או לא?

{תא שמע: היתה ידו מלאה פירות, והוציאה לחוץ - תני חדא: אסור להחזירה, ותני אידך: מותר להחזירה ~ מאי? > לאו בהא קמיפלגי, דמר סבר ככרמלית דמיא, ומר סבר לאו ככרמלית דמיא?! >

<לא! > דכולי עלמא ככרמלית דמיא! ולא קשיא - כאן למטה מעשרה, כאן למעלה מעשרה!

<<ואיבעית אימא: אידי ואידי למטה מעשרה, ולא ככרמלית >>

מחברת שבת - א

דמיא, ולא קשיא - כאן מבעוד יום, כאן משחשיכה! - מבעוד יום,
לא קנסוה רבנן - משחשיכה, קנסוה רבנן!

#אדרבה! איפכא מסתברא! מבעוד יום, דאי שדי ליה לא אתי
לידי חיוב חטאת, ליקנסוה רבנן - משחשיכה, דאי שדי ליה אתי
בהו לידי חיוב חטאת, לא ליקנסוה רבנן! - ^ ומדלא קא משנינן
הכי, תפשוט דרב ביבי בר אביי! דבעי **רב ביבי בר אביי**: הדביק
פת בתנור, התירו לו לרדותה קודם שיבא לידי חיוב חטאת או
לא התירו? - תפשוט דלא התירו! אהא לא קשיא - ותפשוט!

<<אויבעית, אימא: לעולם לא תפשוט! ולא קשיא - כאן בשוגג,
כאן במזיד! - בשוגג לא קנסוה רבנן, במזיד קנסוה רבנן!

<<אויבעית, אימא: אידי ואידי בשוגג, והכא בקנסו שוגג אטו
מזיד קמיפלגי - מר סבר: קנסו שוגג אטו מזיד, ומר סבר: לא
קנסו שוגג אטו מזיד!

<<<אויבעית, אימא: לעולם לא קנסו, ולא קשיא - כאן לאותה
חצר, (ד,א) כאן לחצר אחרת! כדבעא מיניה **רבא** מר' **נחמן**:
היתה ידו מלאה פירות, והוציאה לחוץ - מהו להחזירה לאותה
חצר? אמר ליה: מותר! ^ לחצר אחרת, מהו? אמר ליה: אסור!
^ ומאי שנא? כלכי תיכול עלה כורא דמילחא! - התם, לא
איתעבידא מחשבתו - הכא, איתעבידא מחשבתו!

גופא: בעי **רב ביבי בר אביי**: ^הדביק פת בתנור - התירו לו
לרדותה קודם שיבוא לידי חיוב חטאת או לא התירו?
אמר ליה **רב אחא בר אביי לרבינא**: ^היכי דמי? ^ אילימא בשוגג,
ולא אידכר ליה - למאן התירו?! ^ ואלא לאו דאיהדר ואידכר -
מי מחייב?! והתנן: כל חייבי חטאות, אינן חייבין עד שתהא
תחלתן שגגה וסופן שגגה! ^ אלא במזיד - "קודם שיבא לידי
איסור סקילה" מיבעי ליה!

<אמר **רב שילא**: לעולם בשוגג, ולמאן התירו? לאחרים!

{מתקיף לה **רב ששת**: וכי אומרים לו לאדם: "חטא כדי שיזכה
חבירך!"?! |>אלא אמר **רב אשי**: לעולם במזיד, ואימא "קודם
שיבא לידי איסור סקילה"! ~ **רב אחא בריה דרבא** מתני לה
בהדיא: אמר **רב ביבי בר אביי**: הדביק פת בתנור, התירו לו
לרדותה קודם שיבא לידי איסור סקילה!

מחברת שבת - א

פשט העני את ידו לפניו ונתן לתוך ידו של בעל הבית, או שנטל מתוכה והוציא - העני חייב ובעל הבית פטור -- {אמאי חייב!} והא בעינן עקירה והנחה מעל גבי מקום ארבעה על ארבעה, וליכא!

אמר רבה: הא מני? ר' עקיבא, דאמר לא בעינן מקום ארבעה על ארבעה! דתנן: הזרק מרשות היחיד לרשות היחיד, ורשות הרבים באמצע - **רבי עקיבא מחייב וחכמים פוטרים** - ר' עקיבא סבר: אמרינן קלוטה כמי שהונחה דמיא, ורבנן סברי: לא אמרינן קלוטה כמי שהונחה דמיא

{#למימרא דפשיטא ליה לרבה דבקלוטה כמי שהונחה דמיא, (ד), (ב) ובתוך עשרה פליגי?! והא מיבעיא בעי לה רבה! דבעי רבה: *למטה מעשרה פליגי, ובהא פליגי: דר' עקיבא סבר קלוטה כמי שהונחה דמיא, ורבנן סברי לא אמרינן קלוטה כמי שהונחה דמיא - אבל למעלה מעשרה, דברי הכל פטור! ודכולי עלמא לא ילפינן זורק ממושיט? או דילמא, למעלה מעשרה פליגי, ובהא פליגי: דר' עקיבא סבר ילפינן זורק ממושיט, ורבנן סברי לא ילפינן זורק ממושיט - אבל למטה מעשרה, דברי הכל חייב! - מאי טעמא? אמרינן קלוטה כמי שהונחה דמיא! ? ! אהא לא קשיא! - בתר דאיבעי, הדר איפשיטא ליה, דסבר ר' עקיבא קלוטה כמי שהונחה דמיא!#}

{ודילמא הנחה הוא דלא בעיא - הא עקירה בעיא?! |אלא אמר **רב יוסף**: הא מני? רבי היא! #הי רבי? ^אילמא הא רבי דתניא: זרק ונח על גבי זיז כל שהוא, **רבי מחייב וחכמים פוטרי** - התם כדבעינן למימר לקמן: כדאביי - דאמר **אביי**: הכא באילן העומד ברשות היחיד ונופו נוטה לרשות הרבים, וזרק ונח אנופו - דרבי סבר אמרינן שדי נופו בתר עיקרו, ורבנן סברי לא אמרינן שדי נופו בתר עיקרו! אלא הא רבי, דתניא: זרק מרשות הרבים לרשות הרבים, ורשות היחיד באמצע - **רבי מחייב וחכמים פוטרי** ~ואמר **רב יהודה** אמר **שמואל**: מחייב היה רבי שתים - אחת משום הוצאה ואחת משום הכנסה - אלמא לא בעי עקירה ולא הנחה על גבי מקום ארבעה על ארבעה!#}

{הא איתמר עלה: **רב ושמואל**, דאמרי תרווייהו: (ה,א) לא מחייב רבי אלא ברשות היחיד מקורה, דאמרינן ביתא כמאן דמליא דמיא - אבל שאינו מקורה, לא! ~וכי תימא: הכא נמי במקורה - התינח ברשות היחיד מקורה - ברשות הרבים מקורה, מי חייב?! והאמר **רב שמואל בר יהודה** אמר **רבי אבא** אמר **ר' הונא** אמר **רב**: המעביר חפץ ארבע אמות ברשות הרבים מקורה, פטור, לפי

שאינו דומה לדגלי מדבר!

|<אלא אמר ר' זירא: הא מני? אחרים היא! דתניא: **אחרים**
אומרים: עמד במקומו וקבל - חייב; עקר ממקומו וקבל - פטור
~עמד במקומו וקבל חייב?! הא בעינן הנחה על גבי מקום
ארבעה, וליכא! - אלא שמע מינה: לא בעינן מקום ארבעה!
{ודילמא הנחה הוא דלא בעינן, הא עקירה בעינן?! }{והנחה נמי,
דילמא דפשיט כנפיה וקיבלה, דאיכא נמי הנחה?! |<אמר רבי
אבא: מתניתין כגון שקבל בטרסקל¹ והניח על גבי טרסקל,
דאיכא נמי הנחה! }והא "ידו" קתני?! אתני "טרסקל שבידו!"
{התינח טרסקל ברשות היחיד - אלא טרסקל שברשות הרבים,
רשות היחיד הוא! - ^ לימא דלא כרבי יוסי בר' יהודה, דתניא:
רבי יוסי בר' יהודה אומר: נעץ קנה ברשות הרבים, ובראשו
טרסקל, זרק ונח על גביו, חייב - דאי כר' יוסי בר' יהודה, פטור
בעל הבית את ידו לחוץ ונתן לתוך ידו של עני, אמאי חייב?!
מרשות היחיד לרשות היחיד קא מפיק?! <אפילו תימא רבי יוסי
בר' יהודה - התם, למעלה מעשרה - הכא, למטה מעשרה!
{קשיא ליה לר' אבהו: מי קתני "טרסקל שבידו"? והא "ידו"
קתני?! |<אלא אמר ר' אבהו: כגון ששלשל ידו למטה משלשה
וקבלה! }והא "עומד" קתני! <בשוחה! <אויבעית, אימא: בגומא!
<<אויבעית, אימא: בננס!
{אמר **רבא**: איכפל תנא לאשמעינן כל הני?! |<אלא אמר **רבא**:
ידו של אדם חשובה לו כארבעה על ארבעה! וכן, כי אתא **רבין**,
אמר ר' יוחנן: ידו של אדם חשובה לו כארבעה על ארבעה!
אמר ר' אבין אמר ר' אילעאי אמר ר' יוחנן: זרק חפץ ונח בתוך
ידו של חברו, חייב; מאי קמשמע לן? <ידו של אדם חשובה לו
כארבעה על ארבעה! }והא אמרה ר' יוחנן חדא זימנא?! <מהו
דתימא? הני מילי היכא דאחשבה הוא לידיה - אבל היכא דלא
אחשבה הוא לידיה, אימא לא - קא משמע לן!
אמר ר' אבין אמר ר' אילעאי אמר ר' יוחנן: עמד במקומו וקיבל,
חייב - עקר ממקומו וקיבל, פטור. תניא נמי הכי: **אחרים** אומרים:
עמד במקומו וקיבל, חייב - עקר ממקומו וקיבל, פטור
בעי ר' יוחנן: }זרק חפץ, ונעקר הוא ממקומו, וחזר וקיבלו, מהו? -
}מאי קמבעיא ליה? <אמר **רב אדא בר אהבה**: "שני כחות באדם
אחד" קא מבעיא ליה - שני כחות באדם אחד, כאדם אחד דמי,
וחייב? או דילמא כשני בני אדם דמי, ופטור? - תיקו!

1 גרסת ב"ח: "מתניתין נמי כגון שעקר מטרסקל", ובכ"י לא גרס "והניח ... הנחה"

אמר ר' **אבין** אמר ר' **יוחנן**: הכניס ידו לתוך חצר חבירו, וקיבל מי גשמים, והוציא, חייב {מתקיף לה ר' **זירא**: מה לי הטעינו חבירו, מה לי הטעינו שמים?! איהו לא עביד עקירה! אלא תימא "קיבל" אלא "קלט"!} והא בעינן עקירה מעל גבי מקום ארבעה, וליכא?!
<אמר רבי **חייא בריה דרב הונא**: כגון שקלט מעל גבי הכותל! {על גבי כותל נמי, והא לא נח?!> <כדאמר **רבה**²: בכותל משופע - הכא נמי, בכותל משופע!> <והיכא איתמר דרבה?> - אהא דתנן: (**ה,ב**)
היה קורא בספר על האיסקופה, ונתגלגל הספר מידו, גוללו אצלו. היה קורא בראש הגג, ונתגלגל הספר מידו - עד שלא הגיע לעשרה טפחים גוללו אצלו - משהגיע לעשרה טפחים, הופכו על הכתב ~והוינן בה: אמאי הופכו על הכתב?! הא לא נח! - ואמר **רבה**: בכותל משופע!

{אימור דאמר רבה, בספר, דעביד דנייח - מיס, מי עבידי דנייחי?! |> <אלא אמר **רבא**: כגון שקלט מעל גבי גומא!> {גומא פשיטא!> <מהו דתימא? מיס על גבי מיס לאו הנחה הוא - קמשמע לן!> #ואזדא רבא לטעמיה, דאמר **רבא**: מיס על גבי מיס, היינו הנחתן - אגוז על גבי מיס, לאו היינו הנחתו!#
בעי **רבא**³: אגוז בכלי, וכלי צף על גבי מיס - בתר אגוז אזלינן, והא נייח? או דילמא בתר כלי אזלינן, והא לא נייח, דנייד? - תיקו!

שמן שצף על גבי יין, מחלוקת ר' יוחנן בן נורי ורבנן. דתנן: שמן שצף על גבי יין, ונגע טבול יום בשמן - לא פסל אלא שמן בלבד. ר' **יוחנן בן נורי** אומר: שניהם מחוברים זה לזה

אמר ר' **אבין** אמר ר' **אילעאי** אמר ר' **יוחנן**: היה טעון אוכלים ומשקין, ונכנס ויוצא כל היום כולו, אינו חייב עד שיעמוד. אמר **אביי**: והוא שעמד לפוש & ממאי? <מדאמר מר: תוך ארבע אמות - עמד לפוש, פטור; לכתף, חייב. חוץ לארבע אמות - עמד לפוש חייב; לכתף, פטור

{מאי קמשמע לן?!> <שלא היתה עקירה משעה ראשונה לכך?!> - הא אמרה רבי יוחנן חדא זימנא! דאמר **רב ספרא** אמר ר' **אמי** אמר ר' **יוחנן**: המעביר חפצים מזוית לזוית, ונמלך עליהן והוציאן, פטור, שלא היתה עקירה משעה ראשונה לכך! <אמוראי נינהו -

2 גרסת רש"ל, ולפננו: "רבא", וכן להלן. ובכ"י: "ר' אבא"
3 יש גורסים: "אביי"

מחברת שבת - א

מר אמר לה בהאי לישנא, ומר אמר לה בהאי לישנא!

תנו רבנן: המוציא מחנות לפלטיא דרך סטיו, חייב. **בן עזאי** פוטר

{בשלמא, בן עזאי - קסבר: מהלך כעומד דמי - אלא רבנן, נהי נמי דקסברי מהלך לאו כעומד דמי, היכא אשכחנא כהאי גוונא דחייב?! אמר ר' **ספרא** אמר ר' **אמי** אמר ר' **יוחנן**: (ו,א) מידי דהוה אמעביר חפץ ברשות הרבים. התם, לאו אף על גב דכמה דנקיט ליה ואזיל, פטור, כי מנח ליה, חייב - הכא נמי, לא שנא!

{מי דמי?! התם, כל היכא דמנח ליה, מקום חיוב הוא - הכא, אי מנח ליה בסטיו, מקום פטור הוא?! | אלא מידי דהוה אמעביר חפץ מתחלת ארבע לסוף ארבע! התם, לאו אף על גב דאי מנח ליה בתוך ארבע אמות, פטור, כי מנח ליה בסוף ארבע אמות, חייב - הכא נמי, לא שנא!

{מי דמי?! התם, לגבי דהאי גברא, מקום פטור הוא - לכולי עלמא, מקום חיוב הוא - הכא, לכולי עלמא, מקום פטור הוא?! | אלא מידי דהוה אמוציא מרשות היחיד לרשות הרבים דרך צדי רשות הרבים! התם, לאו אף על גב דאי מנח ליה אצדי רשות הרבים, פטור, וכי מנח ליה ברשות הרנים חייב - הכא נמי, לא שנא!

{מתקיף לה **רב פפא**: הניחא לרבנן, דאמרי צדי רשות הרבים לאו כרשות הרבים דמי - אלא לר' אליעזר⁴, דאמר צדי רשות הרבים כרשות הרבים דמי, מאי איכא למימר?! אמר ליה **רב אחא בריה דרב איקא**: אימור דשמעת לר' אליעזר דאמר צדי רשות הרבים כרשות הרבים דמי, היכא דליכא חיפופי - אבל היכא דאיכא חיפופי, מי שמעת ליה?! הלכך להא דמיא!

אמר ר' **יוחנן**: ומודה בן עזאי בזורק. תניא נמי הכי: המוציא מחנות לפלטיא דרך סטיו, חייב. אחד המוציא, ואחד המכניס, ואחד הזורק, ואחד המושיט. **בן עזאי** אומר: המוציא והמכניס פטור - המושיט והזורק חייב

תנו רבנן: ארבע רשויות לשבת: רשות היחיד, ורשות הרבים, וכרמלית, ומקום פטור. ואיזו היא רשות היחיד? חריץ שהוא עמוק עשרה ורחב ארבעה, וכן גדר שהוא גבוה עשרה ורחב ארבעה - זו היא רשות היחיד גמורה. ואיזו היא רשות הרבים? סרטיא,

4 לפננו: "ר' אליעזר בן יעקב", וכן להלן, אבל בשאר מקומות בש"ס ובכ"י "ר' אליעזר"

מחברת שבת - א

ופלטיא גדולה, ומבואות המפולשין - זו היא רשות הרבים גמורה. אין מוציאין מרשות היחיד זו לרשות הרבים זו, ואין מכניסין מרשות הרבים זו לרשות היחיד זו. ואם הוציא והכניס בשוגג, חייב חטאת; במזיד, ענוש כרת ונסקל. אבל ים, ובקעה, ואיסטוונית, והכרמלית, אינה לא כרשות הרבים ולא כרשות היחיד. ואין נושאין ונותנין בתוכה, ואם נשא ונתן בתוכה, פטור. ואין מוציאין מתוכה לרשות הרבים, ולא מרשות הרבים לתוכה, ואין מכניסין מרשות היחיד לתוכה, ולא מתוכה לרשות היחיד, ואם הוציא והכניס, פטור. חצרות של רבים, ומבואות שאינן מפולשין - עירבו, מותרין - לא עירבו, אסורים. אדם עומד על האיסקופה - נוטל מבעל הבית ונותן לו, נוטל מעני ונותן לו, ובלבד שלא יטול מבעל הבית ונותן לעני, מעני ונותן לבעל הבית. ואם נטל ונתן, שלשתן פטורים. **אחרים** אומרים: איסקופה משמשת שתי רשויות - בזמן שהפתח פתוח, כלפנים; פתח נעול, כלחוץ. ואם היתה איסקופה גבוהה עשרה ורחבה ארבעה, הרי זה רשות לעצמה

אמר מר: זו היא רשות היחיד - למעוטי מאי? כלמעוטי הא דר' יהודה, דתניא: יתר על כן, אמר ר' יהודה: מי שיש לו שני בתים בשני צדי רשות הרבים - עושה (ו,ב) לחי מכאן ולחי מכאן, או קורה מכאן וקורה מכאן, ונושא ונותן באמצע. אמרו לו: אין מערבין רשות הרבים בכך! ואמאי קרו ליה "גמורה"? כמהו דתימא? כי פליגי רבנן עליה דרבי יהודה דלא הוי רשות היחיד, הני מילי לטלטל - אבל לזרוק, מודו ליה - קמשמע לן!

אמר מר: זו היא רשות הרבים - למעוטי מאי? כלמעוטי אידך דרבי יהודה, דתנן: **רבי יהודה** אומר: אם היתה דרך רשות הרבים מפסקתן, יסלקנה לצדדין. **וחכמים** אומרים: אינו צריך ואמאי קרו ליה "גמורה"? **אאידי** דתנא רישא "גמורה", תנא נמי סיפא "גמורה"!

{ולחשוב נמי מדבר?! דהא תניא: איזו היא רשות הרבים? סרטיא, ופלטיא גדולה, ומבואות המפולשין, והמדבר! אמר **אביי**: לא קשיא - כאן בזמן שישראל שרויין במדבר, כאן בזמן הזה!

אמר מר: אם הוציא והכניס בשוגג, חייב חטאת - במזיד, ענוש כרת ונסקל - {בשוגג חייב חטאת - פשיטא! אבמזיד ענוש כרת ונסקל אצטריכא ליה! {הא נמי פשיטא! |הא קמשמע לן כדרב, דאמר **רב**: מצאתי מגלת סתרים **בי רבי חייא**, וכתוב בה: **איסי בן יהודה** אומר: אבות מלאכות ארבעים חסר אחת, ואינו חייב אלא אחת {איני! והתנן: אבות מלאכות ארבעים חסר אחת ~והוינן

מחברת שבת - א

בה: *מנינא למה לי? *אומר **רבי יוחנן**: שאם עשאן כולן בהעלם אחד, חייב על כל אחת ואחת! |אלא אימא: "אינו חייב על אחת מהן" - והא קמשמע לן: הא מהנדך דלא מספקן!

אמר מר: אבל ים ובקעה והאיסטוונית והכרמלית, אינן לא כרשות היחיד ולא כרשות הרבים - {ובקעה אינה לא כרשות היחיד ולא כרשות הרבים?! והא תנן: הבקעה - בימות החמה רשות היחיד לשבת ורשות הרבים לטומאה - בימות הגשמים רשות היחיד לכך ולכך?! אמר **עולא**: לעולם כרמלית הויה! ואמאי קרי לה "רשות היחיד"? - לפי שאינה רשות הרבים! **אריב אשי** אמר: (ז,א) כגון דאית לה מחיצות! וכי הא דאמר **עולא** אמר **ר' יוחנן**: קרפף יותר מבית סאתים, שלא הוקף לדירה, ואפילו כור ואפילו כוריים - הזורק לתוכו חייב. מאי טעמא? מחיצה היא, אלא שמחוסרת דיורין!

{בשלמא רב אשי לא אמר כדעולא - אלא עולא, מאי טעמא לא אמר כשמעתיה? אמר לך: אי דאית לה מחיצות, בקעה קרי לה?! קרפף היא! %ורב אשי: "רשות היחיד" קתני!

והכרמלית - {אטו כולהו נמי לאו כרמלית נינהו?! ככי אתא **רב דימי** אמר **ר' יוחנן**: לא נצרכה אלא לקרן זוית הסמוכה לרשות הרבים! דאף על גב דזימנין דדחקי ביה רבים ועיילי לגוה, כיון דלא ניחא תשמישתיה, כי כרמלית דמי!

כי אתא **רב דימי** אמר **ר' יוחנן**: בין העמודין נידון ככרמלית גמא טעמא? אף על גב דדרסי בה רבים, כיון דלא מסתגי להו בהדיא, ככרמלית דמיא!

אמר **ר' זירא** אמר **רב יהודה**: איצטבא שלפני העמודים, נידון ככרמלית - למאן דאמר בין העמודים, כל שכן איצטבא! למאן דאמר איצטבא - איצטבא הוא, דלא ניחא תשמישתיה - אבל בין העמודים, דניחא תשמישתיה, לא! לישנא אחרינא: אבל בין העמודים, דזימנין דדרסי ליה רבים, כרשות הרבים דמיא!

אמר **רבה בר שילא** אמר **רב חסדא**: לבינה זקופה ברשות הרבים, וזרק וטח בפניה, חייב - על גבה, פטור. **אביי ורבא** דאמרי תרוייהו: והוא שגבוה שלשה, דלא דרסי לה רבים - אבל היזמי והיגי, אף על גב דלא גביהי שלשה. **וחייא בר רב** אמר: אפילו היזמי והיגי - אבל צואה, לא. **ורב אשי** אמר: אפילו צואה

אמר **רבה דבי רב שילא**: כי אתא **רב דימי** אמר **רבי יוחנן**: אין כרמלית פחותה מארבעה. ואמר **רב ששת**: ותופסת עד עשרה; מאי "ותופסת עד עשרה"? ^ אילימא דאי איכא מחיצה עשרה, הוא דהוי כרמלית, ואי לא, לא הוי כרמלית - ולא?! והאמר **רב גידל** אמר **רב חייא בר יוסף** אמר **רב**: בית שאין בתוכו עשרה, וקריו משלימו לעשרה - על גגו, מותר לטלטל בכולו - בתוכו, אין מטלטלין בו אלא ארבע אמות אלא מאי "ותופסת עד עשרה"? דעד עשרה הוא דהויא כרמלית - למעלה מעשרה טפחים לא הוי כרמלית! וכי הא דאמר ליה **שמואל לרב יהודה**: שיננא! לא תיהוי במילי דשבתא למעלה מעשרה! ~ למאי הלכתא? ^ אילימא דאין רשות היחיד למעלה מעשרה - והאמר **רב חסדא**: נעץ קנה ברשות היחיד, וזרק ונח על גביו - אפילו גבוה מאה אמה, חייב, מפני שרשות היחיד עולה עד לרקיע! (**ז,ב**) ^ אלא דאין רשות הרבים למעלה מעשרה - מתניתין היא! דתנן: הזורק ארבע אמות בכותל - למעלה מעשרה טפחים, כזורק באויר; למטה מעשרה טפחים, כזורק בארץ! ~ אלא אכרמלית! דאין כרמלית למעלה מעשרה! ואקילו בה רבנן מקולי רשות היחיד ומקולי רשות הרבים - מקולי רשות היחיד, דאי איכא מקום ארבעה, הוא דהויא כרמלית, ואי לא, מקום פטור בעלמא הוא - מקולי רשות הרבים, דעד עשרה טפחים, הוא דהויא כרמלית - למעלה מעשרה טפחים, לא הויא כרמלית!

גופא: אמר **רב גידל** אמר **רב חייא בר יוסף** אמר **רב**: בית שאין תוכו עשרה, וקריו משלימו לעשרה - על גגו, מותר לטלטל בכולו - בתוכו, אין מטלטלין בו אלא בארבע אמות -- אמר **אביי**: ואם חקק בו ארבעה על ארבעה והשלימו לעשרה, מותר לטלטל בכולו. מאי טעמא? הוי חורי רשות היחיד, וחורי רשות היחיד כרשות היחיד דמו! דאיתמר: חורי רשות היחיד כרשות היחיד דמו; חורי רשות הרבים - **אביי** אומר: כרשות הרבים דמו. **רבא** אומר: לאו כרשות הרבים דמו {אמר ליה **רבא לאביי**: לדידך, דאמרת חורי רשות הרבים כרשות הרבים דמו, מאי שנא מהא: דכי אתא **רב דימי** אמר **ר' יוחנן**: לא נצרכה אלא לקרן זוית הסמוכה לרשות הרבים?! - ותיהוי כחורי רשות הרבים?! אהתם, לא ניחא תשמישתיה - הכא, ניחא תשמישתיה!

{תנן: הזורק ארבע אמות בכותל - למעלה מעשרה, כזורק באויר; למטה מעשרה טפחים, כזורק בארץ ~ והוינן בה: מאי "כזורק

מחברת שבת - א

בארץ?" והא לא נח?! ואמר ר' יוחנן: בדבילה שמינה שנו! ~ ואי סלקא דעתך חורי רשות הרבים כרשות הרבים דמו, למה לי לאוקמה בדבילה שמינה?! לוקמה בצרור וחפץ ודנח בחור?! <אזימנין משני לה: שאני צרור וחפץ, דמיהדר ואתי!

<<אזימנין משני לה: בכותל דלית ביה חור! ~ ממאי? מדקתני רישא: זרק למעלה מעשרה טפחים, כזרק באויר - ואי סלקא דעתך בכותל דאית ביה חור, אמאי כזרק באויר?! הא נח בחור?! ~ וכי תימא: מתניתין דלית בהו ארבע על ארבע - והאמר רב יהודה אמר ר' חייא: זרק למעלה מעשרה טפחים, והלכה ונחה בחור כל שהוא, באנו למחלוקת ר' מאיר ורבנן! דר' מאיר סבר: חוקקין להשלים, ורבנן סברי: אין חוקקין להשלים - אלא לאו שמע מינה: בכותל דלית ביה חור - שמע מינה!

גופא: אמר רב חסדא: נעץ קנה ברשות היחיד, וזרק ונח על גביו - אפילו גבוה מאה אמה, חייב, מפני שרשות היחיד עולה עד לרקיע -- ^ לימא: רב חסדא דאמר כרבי, דתניא: זרק ונח על גבי זיז כל שהוא - רבי מחייב וחכמים פוטרים⁵ (ח,א) <אמר אביי: ברשות היחיד דכולי עלמא לא פליגי, כדרב חסדא. אלא הכא באילן העומד ברשות היחיד, ונופו נוטה לרשות הרבים, וזרק ונח אנופו! דרבי סבר: אמרינן שדי נופו בתר עיקרו, ורבנן סברי: לא אמרינן שדי נופו בתר עיקרו!

אמר אביי: זרק כוורת לרשות הרבים - גבוהה עשרה ואינה רחבה ששה, חייב; רחבה ששה, פטור. רבא אמר: אפילו אינה רחבה ששה, פטור - גמאי טעמא? <אי אפשר לקרומיות של קנה שלא יעלו למעלה מעשרה! כפאה על פיה - שבעה ומשהו חייב, שבעה ומחצה פטור. רב אשי אמר: אפילו שבעה ומחצה חייב - גמאי טעמא? <מחיצות לתוכן עשויות!

אמר עולא: עמוד תשעה ברשות הרבים, ורבים מכתפין עליו - וזרק ונח על גביו - חייב גמאי טעמא? <פחות משלשה, מדרס דרסי ליה רבים; משלשה ועד תשעה, לא מדרס דרסי ליה, ולא כתופי מכתפי; תשעה ודאי מכתפין עילויה!

אמר ליה אביי לרב יוסף: גומא, מאי? <אמר ליה: וכן בגומא!

5 לפננו נוסף: "אלמא לא בעינן מקום ארבעה על ארבעה", ובכ"י ליתא, ורש"ל מחקו

מחברת שבת - א

רבא⁶ אמר: בגומא לא! מאי טעמא? כתשמיש על ידי הדחק, לא שמיה תשמיש!

{איתיביה **רב אדא בר מתנא לרבא**: היתה קופתו מונחת ברשות הרבים, גבוהה עשרה ורחבה ארבעה, אין מטלטלין, לא מתוכה לרשות הרבים ולא מרשות הרבים לתוכה. פחות מכן, מטלטלין. וכן בגומא - מאי? לאו אסיפא?! - לא - ארישא!

{איתיביה: (**חב**) נתכוון לשבות ברשות הרבים, והניח עירובו בבור - למעלה מעשרה טפחים, עירובו עירוב - למטה מעשרה טפחים, אין עירובו עירוב - היכי דמי? ^ אילימא בבור דאית ביה עשרה, ו"למעלה" דדלאי ואותביה, ו"למטה" דתתאי ואותביה - מה לי למעלה, ומה לי למטה?! הוא במקום אחד, ועירובו במקום אחר הוא?! - אלא לאו, בבור דלית ביה עשרה! וקתני "עירובו עירוב" - אלמא תשמיש על ידי הדחק שמיה תשמיש!

אזמנין משני ליה: הוא ועירובו בכרמלית! - ואמאי קרי לה "רשות הרבים"? לפי שאינה רשות היחיד! <אזמנין משני ליה: הוא ברשות הרבים ועירובו בכרמלית. ורבי היא, דאמר: כל דבר שהוא משום שבות, לא גזרו עליו בין השמשות

ולא תימא דחויי קא מדחינא לך, אלא דוקא קאמינא לך! דתנן: אם היה רקק מים, ורשות הרבים מהלכת בו - הזורק לתוכה ארבע אמות חייב. וכמה הוא רקק מים? פחות מעשרה טפחים! ורקק מים שרשות הרבים מהלכת בו, הזורק לתוכו ארבע אמות חייב - בשלמא "רקק" "רקק" תרי זימני - חד בימות החמה וחד בימות הגשמים - וצריכא! דאי אשמעינן בימות החמה, דעבידי אינשי לקרורי נפשיהו - אבל בימות הגשמים, אימא לא! ואי אשמעינן בימות הגשמים - אגב דמטניף, מקרי ונחית - אבל בימות החמה, לא! - צריכא! - אלא "הילוך" "הילוך" תרי זימני, למה לי?! - אלא לאו שמע מינה: הילוך על ידי הדחק, שמיה הילוך - תשמיש על ידי הדחק, לא שמיה תשמיש - שמע מינה!

אמר **רב יהודה**: האי זירזא דקני - רמא וזקפיה, רמא וזקפיה - לא מיחייב עד דעקר ליה

אמר **מר**: אדם עומד על האסקופה נוטל מבעל הבית ונותן לו, נוטל מעני ונותן לו -- האי אסקופה, מאי? ^ אילימא אסקופת

6 וכן הוא גם בכ"י, אע"פ שמסברה הייתי אומר שרבה הוא
7 כן בכ"י וכן לקמן קב,

מחברת שבת - א

רשות הרבים - "נוטל מבעל הבית" - הא מפיק מרשות היחיד לרשות הרבים! ^ ואלא אסקופת רשות היחיד - "נוטל מן העני" - הא קא מעייל מרשות הרבים לרשות היחיד! ^ אלא אסקופת כרמלית - "נוטל ונותן" לכתחילה?! - סוף סוף, איסורא מיהא איתא! אלא אסקופה מקום פטור בעלמא הוא, כגון דלית ביה ארבעה על ארבעה, וכי הא דכי אתא **רב דימי** אמר **רבי יוחנן**: מקום שאין בו ארבעה על ארבעה טפחים, מותר לבני רשות היחיד ולבני רשות הרבים לכתף עליו, ובלבד שלא יחליפו!

אמר **מר**: ובלבד שלא יטול מבעל הבית ונותן לעני, מעני ונותן לבעל הבית. ואם נטל ונתן, שלשתן פטורין -- ^ לימא תיהוי תיובתא דרבא, דאמר **רבא**: המעביר חפץ מתחילת ארבע לסוף ארבע ברשות הרבים, אף על פי שהעבירו (**ט,א**) דרך עליו, חייב! אהתם לא נח - הכא נח!

אחרים אומרים: אסקופה משמשת שתי רשויות - בזמן שהפתח פתוח, כלפנים; פתח נעול, כלחוץ -- {ואף על גב דלית ליה לחי?}! והאמר **רב חמא בר גוריא** אמר **רב**: תוך הפתח, צריך לחי אחר להתירו! ~ וכי תימא דלית ביה ארבעה על ארבעה - והאמר **רב חמא בר גוריא** אמר **רב**: תוך הפתח, אף על פי שאין בו ארבעה על ארבעה, צריך לחי אחר להתירו!

אמר **רב יהודה** אמר **רב**: הכא באיסקופת מבוי עסקינן! - חציו מקורה וחציו שאינו מקורה, וקירויו כלפי פנים - פתח פתוח, כלפנים; פתח נעול, כלחוץ!

<<**רב אשי** אמר: לעולם באיסקופת בית עסקינן, וכגון שקירה בשתי קורות, שאין בזו ארבעה ואין בזו ארבעה, ואין בין זו לזו שלשה, ודלת באמצע - פתח פתוח, כלפנים; פתח נעול, כלחוץ!

ואם היתה איסקופה גבוהה עשרה ורחבה ארבעה, הרי זו רשות לעצמה -- מסייע ליה לרב יצחק בר אבדימי, דאמר **רב יצחק בר אבדימי**: אומר היה רבי מאיר: כל מקום שאתה מוצא שתי רשויות, והן רשות אחת, כגון עמוד ברשות היחיד, גבוה עשרה ורחב ארבעה - אסור לכתף עליו, גזירה משום תל ברשות הרבים

(**ט,ב**) **משנה**: לא ישב אדם לפני הספר סמוך למנחה עד שיתפלל.

מחברת שבת - א

לא יכנס אדם למרחץ, ולא לבורסקי, ולא לאכול, ולא לדין. ואם התחילו, אין מפסיקין. מפסיקין לקריאת שמע, ואין מפסיקין לתפלה

גמרא: גְּהִי "סמוך למנחה"? ^ אילימא למנחה גדולה, אמאי לא?! האיכא שהות ביום טובא! ^ אלא סמוך למנחה קטנה? - "אם התחילו אין מפסיקין" - נימא תיהוי תיובתא דר' יהושע בן לוי, דאמר ר' יהושע בן לוי: כיון שהגיע זמן תפלת המנחה, אסור לאדם שיטעום כלום קודם שיתפלל תפלת המנחה! אלא! לעולם סמוך למנחה גדולה, ובתספורת בן אלעשה! אלא למרחץ?! אלא מילתא דמרחץ! אלא לבורסקי! אלא לדין! אלא לאכול?! אלא לבסעודה גדולה! אלא לדין?! אלא לתפלת דין!

<< **ארב אחא בר יעקב** אמר: לעולם בתספורת דידן! לכתחלה אמאי לא ישב? גזירה שמא ישבר הזוג! ולא למרחץ - להזיע בעלמא! לכתחלה אמאי לא? גזירה שמא יתעלפה! ולא לבורסקי - לעיוני בעלמא! לכתחלה אמאי לא? דילמא חזי פסידא בזביניה, ומטריד! ולא לאכול - בסעודה קטנה! לכתחלה אמאי לא? דילמא אתי לאמשוכי! ולא לדין - בגמר הדין! לכתחלה אמאי לא? דילמא חזי טעמא וסתר דינא

גמאימתי התחלת תספורת? אמר **רב אבין**: משיניח מעפורת של ספרין על ברכיו! גמאימתי התחלת מרחץ? אמר **רב אבין**: משיערה מעפרתו הימנו! גמאימתי התחלת בורסקי? אמר ר' אבין, בן כתיפיו! גמאימתי התחלת אכילה? אמר: משיטול ידיו, << **אור' חנינא** אמר: משיתיר חגורה. ולא פליגי - הא לן, והא להו! אמר **אביי**: הני חברין בבלאי - למאן דאמר תפלת ערבית רשות, כיון דשרא ליה המייניה, לא מטרחינן ליה - ולמאן דאמר חובה, מטרחינן ליה

אזוהא תפלת מנחה, דלכולי עלמא חובה היא, ותנן: אם התחילו אין מפסיקין - ואמר **רבי חנינא**: משיתיר חגורו?! (י, א) אהתם, לא שכיחא שכרות - הכא שכיחא שכרות! אאי נמי, במנחה, כיון דקביעא לה זימנא, מירתת ולא אתי למפשע - ערבית, כיון דכולא ליליא זמן ערבית, לא מירתת, ואתי למפשע!

{מתקיף לה **רב ששת**: טריחותא למיסר המייניה?! } {ועוד: ליקו הכי וליצלי! } {משום שנאמר: (עמוס ד) "הכון לקראת אלהיך ישראל" }

רבא בר רב הונא רמי פוזמקי ומצלי. אמר: "הכון לקראת אלהיך ישראל" }

מחברת שבת - א

רבא שדי גלימיה ופכר ידיה ומצלי. אמר: כעבדא קמיה מריה
אמר **רב אשי**: חזינא ליה **לרב כהנא**, כי איכא צערא בעלמא, שדי
גלימיה ופכר ידיה ומצלי. אמר: כעבדא קמי מריה. כי איכא
שלמא, לביש ומתכסי ומתעטף ומצלי. אמר: "הכון לקראת אלהיך
ישראל"

רבא חזייה **לרב המנונא** דקא מאריך בצלותיה. אמר: גמניחין חיי
עולם ועוסקים בחיי שעה?! %והוא סבר: זמן תפלה לחוד, וזמן
תורה לחוד. **ר' ירמיה** הוה יתיב קמיה **דר' זירא**, והווי עסקי
בשמעתא. נגה לצלויי, והוה קא מסרהב **ר' ירמיה**. קרי עליה **ר'
זירא**: (משלי כח) "מסיר אזנו משמוע תורה גם תפלתו תועבה"

מאימתי התחלת דין? **ארבי ירמיה ורבי יונה** - חד אמר:
משיתעטפו הדיינין, וחד אמר: משיפתחו בעלי דינים. ולא פליגי -
הא דעסקי ואתו בדינא, הא דלא עסקי ואתו בדינא

רבי⁸ אמי ורבי אסי הוו יתבי וגרסי ביני עמודי. וכל שעתא ושעתא
הוו טפחי אעיברא דדשא ואמרי: "אי איכא דאית ליה דינא, ליעול
וליתי!"

רב חסדא ורבה בר רב הונא הוו יתבי בדינא כולי יומא. הוה קא
חליש לבייהו. תנא להו **רב חייא בר רב מדפתאי**: (שמות יח) "ויעמד
העם על משה מן הבקר עד הערב" - וזכי תעלה על דעתך שמשה
יושב ודן כל היום כולו?! תורתו מתי נעשית?! אלא לומר לך: כל
דיין שדן דין אמת לאמיתו, אפילו שעה אחת, מעלה עליו הכתוב
כאילו נעשה שותף להקדוש ברוך הוא במעשה בראשית! - כתיב
הכא: "ויעמד העם על משה מן הבקר עד הערב", וכתיב התם:
(בראשית א) "ויהי ערב ויהי בקר יום אחד"

עד מתי יושבין בדין? אמר **רב ששת**: עד זמן סעודה! אמר **רב
חמא**: מאי קרא? דכתיב: (קהלת י) "אי לך ארץ שמלכך נער
ושריך בבקר יאכלו. אשריך ארץ שמלכך בן חורים ושריך בעת
יאכלו בגבורה ולא בשתי" - בגבורה של תורה, ולא בשתייה של
יין

תנו רבנן: שעה ראשונה, מאכל לודים; שניה, מאכל לסטים;
שלישית, מאכל יורשין; רביעית, מאכל פועלים; חמישית, מאכל כל
אדם {#איני! והאמר **רב פפא**: רביעית זמן סעודה לכל אדם!?

מחברת שבת - א

~אלא רביעית, מאכל כל אדם; חמישית, מאכל פועלים # ששית,
מאכל תלמידי חכמים; מכאן ואילך, כזורק אבן לחמת #אמר
אביי: לא אמרן אלא דלא טעים מידי בצפרא - אבל טעים מידי
בצפרא, לית לן בה! #

אמר **רב אדא בר אהבה**: מתפלל אדם תפלתו בבית המרחץ
{מיתיבי: הנכנס לבית המרחץ - מקום שבני אדם עומדין לבושין,
יש שם מקרא ותפלה, ואין צריך לומר שאילת שלום. ומניח
תפילין, ואין צריך לומר שאינו חולץ; מקום שבני אדם עומדים
ערומים ולבושין, יש שם שאילת שלום, ואין שם מקרא ותפלה,
ואינו חולץ תפילין, ואינו מניח לכתחלה; מקום שבני אדם עומדין
ערומים, אין שם שאילת שלום, ואין צריך לומר מקרא ותפלה.
וחולץ תפילין, ואין צריך לומר שאינו מניח?! כפי קאמר רב אדא
בר אהבה, במרחץ שאין בו אדם! }והא אמר **רבי יוסי בר חנינא**:
מרחץ שאמרו, אף על פי שאין בו אדם; בית הכסא שאמרו, אף
על פי שאין בו צואה?! |אלא כי קאמר רב אדא, בחדתי! }והא
מבעיא בעא ליה **רבינא**: הזמינו לבית הכסא, מהו? יש זימון או
אין זימון? - ולא איפשיטא ליה - לאו, הוא הדין למרחץ?! כלא!
דילמא **(יב)** שאני בית הכסא, דמאיס!

אין שם שאילת שלום -- מסייע ליה לרב המנונא משמיה דעולא,
דאמר: אסור לאדם שיתן שלום לחבירו בבית המרחץ, משום
שנאמר: (שופטים ו) "ויקרא לו ה' שלום!" {אלא מעתה,
"הימנותא" נמי אסור למימר בבית הכסא, דכתיב: (דברים ז)
"האל הנאמן"! }~וכי תימא הכי נמי - והאמר **רבא בר מחסיא**
אמר **רב חמא בר גוריא** אמר **רב**: שרי למימר "הימנותא" בבית
הכסא?! >התם, שם גופיה לא איקרי הכי, דמתרגמינן "אלהא
מהימנא" - הכא, שם גופיה איקרי "שלום", דכתיב: "ויקרא לו ה'
שלום"

ואמר **רבא בר מחסיא** אמר **רב חמא בר גוריא** אמר **רב**: הנותן
מתנה לחבירו, צריך להודיעו, שנאמר: (שמות לא) "לדעת כי אני
ה' מקדשכם". תניא נמי הכי: "לדעת כי אני ה' מקדשכם" - אמר
ליה הקב"ה למשה: "מתנה טובה יש לי בבית גנזי, ו"שבת" שמה,
ואני מבקש ליתנה לישראל. לך והודיעם!" מכאן אמר **רבן שמעון**
בן גמליאל: הנותן פת לתינוק, צריך להודיע לאמו! גמאי עביד

ליה? <אמר **אביי**: שאיף ליה משתא, ומלי ליה כוחלא! >והאידינא,
דחיישינן לכשפים, מאי? <אמר **רב פפא**: שאיף ליה מאותו המין!

{איני! והאמר **רב חמא ברבי חנינא**: הנותן מתנה לחבירו, אין
צריך להודיעו! שנאמר: (שמות לד) "ומשה לא ידע כי קרן עור
פניו בדברו אתו"! >? <לא קשיא! - הא במילתא דעבידא לאגלויי,
הא במילתא דלא עבידא לאגלויי! >והא שבת, דעבידא לגלויי!
<מתן שכרה לא עביד לגלויי!

רב חסדא הוה נקיט בידיה תרתי מתנתא דתורא. אמר: "כל מאן
דאתי ואמר לי שמעתתא חדתא משמיה דרב, יהיבנא ליה
ניהליה!" אמר ליה **רבא בר מחסיא**: הכי אמר **רב**: הנותן מתנה
לחבירו, צריך להודיעו, שנאמר: "לדעת כי אני ה' מקדשכם". יהבה
ניהליה. אמר: >חביבין עלך שמעתתא דרב כולי האי? אמר ליה:
אין! אמר ליה: היינו דאמר **רב**: "מילתא אלבישיהו יקירא" אמר
ליה: אמר **רב** הכי? >בתרייתא עדיפא לי מקמייתא! ואי הוה
נקיטנא אחריתי, יהיבנא לך!

ואמר **רבא בר מחסיא** אמר **רב חמא בר גוריא** אמר **רב**: לעולם
אל ישנה אדם בנו בין הבנים, שבשביל משקל שני סלעים מילת
שנתן יעקב ליוסף יותר משאר בניו, נתקנאו בו אחיו ונתגלגל
הדבר וירדו אבותינו למצרים!

ואמר **רבא בר מחסיא** אמר **רב חמא בר גוריא** אמר **רב**: לעולם
יחזר אדם וישב בעיר ששיבתה קרובה, שמתוך ששיבתה קרובה,
עונותיה מועטין, שנאמר: (בראשית יט) "הנה נא העיר הזאת
קרובה לנוס שמה והיא מצער" >מאי קרובה? ^ אילימא קרובה,
דמיקרבא וזוטא - והא קא חזו לה! - אלא מתוך ששיבתה
קרובה, עונותיה מוצערין! אמר **ר' אבין**: >מאי קרא? דכתיב:
(בראשית יט) "אמלטה נא שמה" - נ"א בגימטריא חמשים וחד
הוי, ושל סדום חמשים ושתים, ושלותה (**יא,א**) עשרים ושש,
דכתיב: (בראשית יד) "שתים עשרה שנה עבדו את כדרלעומר
ושלש עשרה שנה מרדו ובארבע עשרה שנה בא כדרלעומר
והמלכים אשר אתו"

ואמר **רבא בר מחסיא** אמר **רב חמא בר גוריא** אמר **רב**: כל עיר
שגגותיה גבוהין מבית הכנסת, לסוף חרבה, שנאמר: (עזרא ט)
"לרומם את בית אלהינו ולהעמיד את חרבותיו". והני מילי
בבתים, אבל בקשקושי ואברורי, לית לן בה. אמר **רב אשי**: אנא
עבדי למתא מחסיא דלא חרבה! >והא חרבה! >? <מאותו עון לא
חרבה!

מחברת שבת - א

ואמר **רבא בר מחסיא** אמר **רב חמא בר גוריא** אמר **רב**: תחת ישמעאל, ולא תחת אדום; תחת אדום, ולא תחת חבר; תחת חבר, ולא תחת תלמיד חכם; תחת תלמיד חכם, ולא תחת יתום ואלמנה

ואמר **רבא בר מחסיא** אמר **רב חמא בר גוריא** אמר **רב**: כל חולי, ולא חולי מעים; כל כאב, ולא כאב לב; כל מיחוש, ולא מיחוש ראש; כל רעה, ולא אשה רעה

ואמר **רבא בר מחסיא** אמר **רב חמא בר גוריא** אמר **רב**: אם יהיו כל הימים דין, ואגמים קולמוסים, ושמים יריעות, וכל בני אדם לבלרין, אין מספיקים לכתוב חללה של רשות - גמאי קראה? אמר **רב משרשיא**: (משלי כה) "שמים לרום וארץ לעומק ולב מלכים אין חקר"

ואמר **רבא בר מחסיא** אמר **רב חמא בר גוריא** אמר **רב**: יפה תענית לחלום כאש לנעורת. אמר **רב חסדא**: ובו ביום. ואמר **רב יוסף אפילו בשבת**. **רב יהושע בריה דרב אידי** איקלע לבי **רב אשי**: עבדי ליה עיגלא תילתא. אמרו ליה: "לטעום מר מידי!" אמר להו: "בתענית יתיבנא!" אמרו ליה: "ולא סבר ליה מר להא דרב יהודה, דאמר **רב יהודה**: לוח אדם תעניתו ופורע?" אמר להו: "תענית חלום הוא, ואמר **רבא בר מחסיא** אמר **רב חמא בר גוריא** אמר **רב**: יפה תענית לחלום כאש לנעורת. ואמר **רב חסדא**: ובו ביום. ואמר **רב יוסף אפילו בשבת**!"

ואם התחילו אין מפסיקין. מפסיקין לקריאת שמע, ואין מפסיקין לתפלה -- {הא תנא ליה רישא: אין מפסיקין! כסיפא אתאן לדברי תורה, דתניא: חברים שהיו עוסקין בתורה, מפסיקין לקריאת שמע ואין מפסיקין לתפלה. אמר ר' יוחנן: לא שנו אלא כגון ר' שמעון בן יוחי וחביריו, שתורתן אומנותן - אבל כגון אנו, מפסיקין לקריאת שמע ולתפלה!

{והתניא: כשם שאין מפסיקין לתפלה, כך אין מפסיקין לקריאת שמע!?! <כי תני ההיא, בעיבור שנה! דאמר **רב אדא בר אהבה**, וכן תנו **סבי דהגרוניא**: אמר **רבי אלעזר בר צדוק**: כשהיינו עוסקין בעיבור השנה ביבנה, לא היינו מפסיקין לא לקריאת שמע ולא לתפלה

משנה: לא יצא החייט במחטו סמוך לחשכה, שמא ישכח ויצא; ולא הלביר בקולמוסו. ולא יפלה את כליו, ולא יקרא לאור הנר.

מחברת שבת - א

באמת אמרו: החזן רואה היכן תינוקות קוראין, אבל הוא לא יקרא. כיוצא בו: לא יאכל הזב עם הזבה מפני הרגל עבירה

גמרא: תנן התם: לא יעמוד אדם ברשות היחיד וישתה ברשות הרבים; ברשות הרבים וישתה ברשות היחיד. אבל אם הכניס ראשו ורובו למקום שהוא שותה, מותר. (**יא,ב**) וכן בגת

איבעיא להו: גְּכַרְמְלִית מַאי? אַמְרַי אַבִּי: הִיא הִיא! {**רבא** אמר: היא גופה גזירה, ואנן ניקום ונגזור גזירה לגזירה?!} אמר **אביי**: מנא אמינא לה? דקתני: "וכן בגת" - מאי גת? אי רשות היחיד, תנינא! אי רשות הרבים, תנינא! - אלא לאו, כרמלית?! %**רבא** אמר: וכן בגת - לענין מעשר. וכן אמר **רב ששת**: וכן בגת - לענין מעשר! דתנן: שותין על הגת, בין על החמין בין על הצונן, ופטור, דברי ר' מאיר. ר' אלעזר בר' צדוק מחייב. וחכמים אומרים: על החמין חייב, על הצונן פטור, מפני שהוא מחזיר את המותר

{תנן: לא יצא החייט במחטו סמוך לחשיכה, שמא ישכח ויצא ~מאי? לאו דתחובה לו בבגדו? כלא! דנקיט ליה בידיה!

{תא שמע: לא יצא החייט במחטו התחובה לו בבגדו ~מאי? לאו בערב שבת?! כלא! כי תניא ההיא, בשבת!

{והתניא: לא יצא החייט במחטו התחובה בבגדו בערב שבת עם חשיכה?! אהא מניי? **רבי יהודה** היא, דאמר: אומן דרך אומנתו חייב! דתניא: לא יצא החייט במחטו התחובה לו בבגדו, ולא נגר בקיסם שבאזנו, ולא סורק במשיחה שבאזנו, ולא גרדי באירא שבאזנו, ולא צבע בדוגמא שבצוארו, ולא שולחני בדינר שבאזנו. ואם יצא פטור, אבל אסור, דברי ר' מאיר. ר' יהודה אומר: אומן דרך אומנתו חייב, ושאר כל אדם פטור

{תני חדא: לא יצא הזב בכיסו. ואם יצא פטור, אבל אסור. ותניא אידך: לא יצא, ואם יצא חייב חטאת?!} אמר **רב יוסף**: לא קשיא! - הא ר' מאיר, הא ר' יהודה!

{אמר ליה **אביי**: אימור דשמעת ליה לרבי מאיר, במידי דלאו היינו אורחיה - במידי דהיינו אורחיה, מי שמעת ליה?! - דאי לא תימא הכי - אלא מעתה, הדיוט שחקק קב בבקעת בשבת - לר' מאיר, הכי נמי דלא מחייב?! | אלא אמר **רב המנונא**: לא קשיא - כאן בזב בעל שתי ראיות, כאן בזב בעל שלש ראיות! {מאי שנא זב בעל שתי ראיות דחייב, דמיבעי ליה לבדיקה - זב בעל שלש נמי, מיבעי ליה לספירה?!} כלא נצרכא אלא לבו ביוס!

{והא מיבעי ליה כדי שלא יטנפו כליו?!} אמר ר' זירא: האי תנא

מחברת שבת - א

הוא דאמר כל אצולי טינוף לא קא חשיב! דתנן: הכופה קערה על הכותל - אם בשביל שתודח הקערה, הרי זה ב"כי יותן" - אם בשביל **(יב,א)** שלא ילקה הכותל, אינו ב"כי יותן"! {מי דמי?! התם, לא קא בעי להו להני משקין כלל - הכא, קא בעי להו להאי כיס לקבולי ביה זיבה! - הא לא דמיא אלא לסיפא: עריבה שירד דלף לתוכה, מיס הניתזין והנצפין אינן בכי יותן; ושבתוכה, הרי זה בכי יותן?! | אלא **אביי ורבא** דאמרי תרוייהו: לא קשיא - הא ר' יהודה, והא ר' שמעון!°

תני דבי רבי ישמעאל: יוצא אדם בתפילין בערב שבת עם חשיכה. מאי טעמא? כיון דאמר **רבה בר רב הונא**: חייב אדם למשמש בתפילין כל שעה ושעה, קל וחומר מציץ - מה ציץ, שאין בו אלא אזכרה אחת, אמרה תורה: (שמות כח) "והיה על מצחו תמיד" - שלא יסיח דעתו ממנו - תפילין, שיש בהן אזכרות הרבה, על אחת כמה וכמה! - הלכך מידכר דכיר להו!

תניא: **חנניא** אומר: חייב אדם למשמש בבגדו ערב שבת עם חשכה. אמר **רב יוסף**: הלכתא רבתי לשבת!

לא יפלה את כליו, ולא יקרא לאור הנר -- גאיבעיא להו: לא יפלה את כליו ביום, שמא יהרוג, ורבי אליעזר היא, דתניא: אמר **רבי אליעזר**: ההורג כינה בשבת, כאילו הורג גמל. ולא יקרא לאור הנר, שמא יטה? - או דילמא תרוייהו שמא יטה?
{תא שמע: אין פולין, ואין קורין לאור הנר כמי אלימא ממתניתין?!

תא שמע: אין פולין לאור הנר, ואין קורין לאור הנר - אלו מן ההלכות שאמרו בעליית חנניה בן חזקיה בן גרון - שמע מינה: דתרוייהו שמא יטה - שמע מינה!

אמר **רב יהודה** אמר **שמואל**: אפילו להבחין בין בגדו לבגדי אשתו. אמר **רבא**: לא אמרן אלא דבני מחוזא, אבל דבני חקליתא, מידע ידעי. ודבני מחוזא נמי, לא אמרן אלא דזקנות, אבל דילדות, מידע ידעי

מחברת שבת - א

תנו רבנן: אין פולין ברשות הרבים, מפני הכבוד. כיוצא בו אמר **רבי יהודה** ואמרי לה **רבי נחמיה**: אין עושין אפיקטויזין ברשות הרבים מפני הכבוד

תנו רבנן: המפלה את כליו, מולל וזורק, ובלבד שלא יהרוג. **אבא שאול** אומר: נוטל וזורק, ובלבד שלא ימלול. אמר **רב הונא**: הלכה: מולל וזורק, וזהו כבודו, ואפילו בחול. **רבה** מקטע להו, ו**רב ששת** מקטע להו. **רבא** שדי להו לקנא דמיא. אמר להו **רב נחמן** לבנתיה: "קטולין ואשמעינן לי קלא דסנוותי!"

תניא: **ר' שמעון בן אלעזר** אומר: אין הורגין את המאכולת בשבת, דברי **בית שמאי**. **ובית הלל** מתירין. וכן היה **ר' שמעון בן אלעזר** אומר משום **רבן שמעון בן גמליאל**: אין משדכין את התינוקות לארס, ולא את התינוק ללמדו ספר וללמדו אומנות, ואין מנחמין אבלים, ואין מבקרין חולין בשבת, דברי **בית שמאי**. **ובית הלל** מתירין

תנו רבנן: הנכנס לבקר את החולה אומר: "שבת היא מלזעק, ורפואה קרובה לבא". ו**ר' מאיר** אומר: "כולה היא שתרחס" (**יב, ב**) **רבי יהודה** אומר: "המקום ירחם עליך ועל חולי ישראל". **רבי יוסי** אומר: "המקום ירחם עליך בתוך חולי ישראל". **שבנא איש ירושלים**, בכניסתו אומר: "שלום", וביציאתו אומר: "שבת היא מלזעוק, ורפואה קרובה לבא, ורחמיו מרובין, ושבתו בשלום"

כמאן אזלא הא דאמר **רבי חנינא**: מי שיש לו חולה בתוך ביתו, צריך שיערבנו בתוך חולי ישראל? כמאן? כר' יוסי!

ואמר **רבי חנינא**: בקושי התירו לנחם אבלים ולבקר חולים בשבת. אמר **רבה בר בר חנה**: כי הוה אזלינן בתריה **דרבי אלעזר** לשיולי בתפיחה, זימנין אמר: "המקום יפקדך לשלום", וזימנין אמר: "רחמנא ידכרינך לשלם"

{היכי עביד הכי?! והאמר **רב יהודה**: לעולם אל ישאל אדם צרכיו בלשון ארמיי?! ואמר **רבי יוחנן**: כל השואל צרכיו בלשון ארמי, אין מלאכי השרת נזקקין לו, שאין מלאכי השרת מכירין בלשון ארמיי?! אשאני חולה, דשכינה עמו! דאמר **רב ענן** אמר **רב**: מנין ששכינה סועד את החולה? שנאמר: (תהלים מא) "ה' יסעדנו על ערש דוי!" תניא נמי הכי: הנכנס לבקר את החולה, לא ישב, לא על גבי מטה, ולא על גבי כסא. אלא מתעטף ויושב לפניו, מפני ששכינה למעלה מראשותיו של חולה, שנאמר: "ה' יסעדנו על ערש דוי". ואמר **רבא** אמר **רבינן**: מנין שהקב"ה זן את החולה? שנאמר: "ה' יסעדנו על ערש דוי!"

מחברת שבת - א

ולא יקרא לאור הנר -- אמר **רבה**: אפילו גבוה שתי קומות, ואפילו שתי מרדעות, ואפילו עשרה בתים זו על גב זו חד הוא דלא ליקרי - הא תרי, שפיר דמי! {והתניא: לא אחד ולא שנים?!} אמר **ר' אלעזר**: לא קשיא - כאן בענין אחד, כאן בשני ענינים!

אמר **רב הונא**: ובמדורה, אפילו עשרה בני אדם אסור אמר **רבא**: אם אדם חשוב הוא, מותר {מיתבי: לא יקרא לאור הנר שמא יטה. אמר **ר' ישמעאל בן אלישע**: אני אקרא ולא אטה! פעם אחת קרא ובקש להטות. אמר: כמה גדולים דברי חכמים, שהיו אומרים לא יקרא לאור הנר! **ר' נתן** אומר: קרא והטה, וכתב על פנקסו: "אני ישמעאל בן אלישע קריתי והטיתי נר בשבת. לכשיבנה בהמ"ק אביא חטאת שמנה!"?!} אמר **ר' אבא**: שאני **ר' ישמעאל בן אלישע**, הואיל ומשים עצמו על דברי תורה כהדיוט!

{תני חדא: שמש בודק כוסות וקערות לאור הנר. ותניא אידך: לא יבדוק?!} כלא קשיא! - כאן בשמש קבוע, כאן בשמש שאינו קבוע! <אוי בעית אימא: הא והא בשמש קבוע, ולא קשיא - הא בדמשחא, והא בדנפטא!

{איבעיא להו: שמש שאינו קבוע, בדמשחא מהו?} אמר **רב**: הלכה ואין מורין כן! <אור' **ירמיה בר אבא** אמר: הלכה ומורין כן! **ר' ירמיה בר אבא** איקלע לבי רב אסי. קם שמעיה, קא בדיק לנהורא דשרגא. אמרה ליה דביתהו: "ומר לא עביד הכי!" אמר לה: "שבקיה! - כרביה סבירא ליה!"

באמת אמרו: החזן רואה היכן תינוקות קוראין, אבל הוא לא יקרא -- {והאמרת רישא "רואה"?!} מאי - לאו לקרות?!} כלא! לסדר ראשי פרשיותיו! וכן אמר **רבה בר שמואל**: אבל מסדר הוא ראשי פרשיותיו, וכולה פרשה לא

(**יג,א**) {מיתבי: **רבן שמעון בן גמליאל** אומר: התינוקות של בית רבן היו מסדרין פרשיות וקורין לאור הנר?!} <אי בעית, אימא: ראשי פרשיותיו! <אוי בעית, אימא: שאני תינוקות, הואיל ואימת רבן עליהן, לא אתי לאצלווי!

כיוצא בו: לא יאכל הזב עם הזבה, מפני הרגל עבירה -- תניא: ר' שמעון בן אלעזר אומר: בוא וראה עד היכן פרצה טהרה בישראל, שלא שנינו: "לא יאכל הטהור עם הטמאה", אלא: "לא יאכל הזב עם הזבה מפני הרגל עבירה"! כיוצא בו, לא יאכל זב פרוש עם זב עם הארץ, שמא ירגילנו אצלו

{וכי מרגילו אצלו, מאי הוי?! ~אלא אימא: שמא יאכילנו דברים טמאין! {אטו זב פרוש, לאו דברים טמאין אכילו?! <אמר אביי: גזירה שמא יאכילנו דברים שאינן מתוקנין! <אורבא אמר: רוב עמי הארץ מעשרין הן, אלא שמא יהא רגיל אצלו ויאכילנו דברים טמאין בימי טהרתו!

איבעיא להו: נדה, מהו שתישן עם בעלה, היא בבגדה והוא בבגדו?

{אמר רב יוסף: תא שמע: העוף עולה עם הגבינה על השלחן, ואינו נאכל, דברי בית שמאי. בית הלל אומר: לא עולה ולא נאכל! אשאי התם, דליכא דיעות! ~הכי נמי מסתברא, דהיכא דאיכא דיעות שאני, דקתני סיפא: רבן שמעון בן גמליאל אומר: שני אכסניים אוכלין על שלחן אחד, זה אוכל בשר וזה אוכל גבינה, ואין חוששין {ולאו אתמר עלה: אמר רב חנין בר אמי אמר שמואל: לא שנו אלא שאין מכירין זה את זה, אבל מכירין זה את זה, אסורים - והכי נמי, מכירין זה את זה נינהו! אהכי השתא - התם דיעות איכא, שינוי ליכא - הכא איכא דיעות ואיכא שינוי!

איכא דאמרי: {תא שמע: רבן שמעון בן גמליאל אומר: שני אכסניים אוכלין על שלחן אחד, זה בשר וזה גבינה ~ואתמר עלה: אמר רב חנין בר אמי אמר שמואל: לא שנו אלא שאין מכירין זה את זה, אבל מכירין זה את זה, אסור - והני נמי, מכירין זה את זה נינהו! אהתם דיעות איכא, שינוי ליכא - הכא איכא דיעות ואיכא שינוי!

{תא שמע: לא יאכל הזב עם הזבה משום הרגל עבירה! אהכי נמי, דיעות איכא, שינוי ליכא!

תא שמע: (יחזקאל יח) "אל ההרים לא אכל ועיניו לא נשא אל גלולי בית ישראל ואת אשת רעהו לא טמא ואל אשה נדה לא יקרב" - מקיש אשה נדה לאשת רעהו - מה אשת רעהו, הוא בבגדו והיא בבגדה אסור - אף אשתו נדה, הוא בבגדו והיא

בבגדה אסור! - שמע מינה!

ופליגא דר' פדת, דאמר ר' פדת: לא אסרה תורה אלא קורבה של גלוי עריות בלבד, שנאמר: (ויקרא יח) "איש איש אל כל שאר בשרו לא תקרבו לגלות ערוה"

עולא, כי הוי אתי מבי רב, הוה מנשק להו לאחוותיה אבי חדייהו - ואמרי לה: אבי ידייהו. ופליגא דידיה אדידיה, דאמר עולא: אפילו שום קורבה אסור, משום "לך! לך!" אמרי "נזירא! סחור סחור לכרמא לא תקרבו!"

תני דבי אליהו: מעשה בתלמיד אחד ששנה הרבה, וקרא הרבה, ושימש תלמידי חכמים הרבה, ומת בחצי ימיו. והיתה אשתו נוטלת תפיליו ומחזרתם בבתי כנסיות ובבתי מדרשות, ואמרה להם: כתיב בתורה: (דברים ל) "כי הוא חייך ואורך ימך" - בעלי, ששנה הרבה, וקרא הרבה, (יגב) ושימש תלמידי חכמים הרבה, מפני מה מת בחצי ימיו?! ולא היה אדם מחזירה דבר. פעם אחת נתארחתי אצלה, והיתה מסיחה כל אותו מאורע. ואמרת לי: גבתי! בימי נדותך, מה הוא אצלך? אמרה לי: חס ושלוש! אפילו באצבע קטנה לא נגע בי! גבתי לבוניך מהו אצלך? אכל עמי, ושתה עמי, וישן עמי בקירוב בשר, ולא עלתה דעתו על דבר אחר! ואמרת לי: ברוך המקום שהרגו, שלא נשא פנים לתורה! שהרי אמרה תורה: (ויקרא יא) "ואל אשה בנדת טומאתה לא תקרב"

כי אתא רב דימי אמר: מטה חדא הוא. במערבא אמרי: אמר רב יצחק בר יוסף: סינר מפסיק בינו לבינה

משנה: ואלו מן ההלכות שאמרו בעליית חנניה בן חזקיה בן גרון, שעלו לבקרו. נמנו ורבו בית שמאי על בית הלל, ושמנה עשר דברים גזרו בו ביום

גמרא: אמר ליה אביי לרב יוסף: ג'אלו" תנן או "ואלו" תנן? "ואלו" תנן - הני דאמרן? או "אלו" תנן - דבעינן למימר קמן?

אתא שמע: אין פולין לאור הנר, ואין קורין לאור הנר. ואלו מן ההלכות שאמרו בעליית חנניה בן חזקיה בן גרון - שמע מינה: "ואלו" תנן! - שמע מינה!

תנו רבנן: גמי כתב מגילת תענית? אמרו: חנניה בן חזקיה וסיעתו, שהיו מחבבין את הצרות! אמר רבן שמעון בן גמליאל: אף אנו מחבבין את הצרות! אבל מה נעשה, שאם באנו לכתוב,

מחברת שבת - א

אין אנו מספיקין!

דבר אחר: אין שוטה נפגע

דבר אחר: אין בשר המת מרגיש באיזמל {איני! והאמר **רב יצחק**: קשה רימה למת, כמחט בבשר החי, שנאמר: (איוב יד) "אך בשרו עליו יכאב ונפשו עליו תאבל"!} **אימא**: אין בשר המת שבחי מרגיש באיזמל!

אמר **רב יהודה** אמר **רב**: ברם זכור אותו האיש לטוב, **וחנניה בן חזקיה** שמו! שאלמלא הוא, נגנז ספר יחזקאל, שהיו דבריו סותרין דברי תורה. מה עשה? העלו לו שלש מאות גרבי שמן, וישב בעלייה ודרשן

ושמנה עשר דבר גזרו בו ביום -- גמאי נינהו שמנה עשר דבר? <דתנן: אלו פוסלין את התרומה: האוכל אוכל ראשון, והאוכל אוכל שני, והשותה משקין טמאין, והבא ראשו ורובו במים שאובין, וטהור שנפלו על ראשו ורובו שלשה לוגין מים שאובין, והספר, והידים, והטבול יום, והאוכלים והכלים שנטמאו במשקין גמאן תנא האוכל אוכל ראשון והאוכל אוכל שני, מפסל פסלי - טמויי (**יד,א**) לא מטמו? אמר **רבה בר חנה**: ר' יהושע היא! דתנן: ר' אליעזר אומר: האוכל אוכל ראשון, ראשון; ואוכל אוכל שני, שני; אוכל שלישי, שלישי. ר' יהושע אומר: האוכל אוכל ראשון ואוכל שני, שני; שלישי, שני לקודש, ואין שני לתרומה - בחולין שנעשו על טהרת תרומה

גאוכל אוכל ראשון, ואוכל אוכל שני, מאי טעמא גזרו ביה רבנן טומאה? <דזימנין דאכיל אוכלין טמאין, ושקיל משקין דתרומה, ושדי לפומיה, ופסיל להו! גשותה משקין טמאין, מאי טעמא גזרו ביה רבנן טומאה? <דזימנין דשתה משקין טמאין, ושקיל אוכלין דתרומה ושדי לפומיה, ופסיל להו! גהיינו הך! <מהו דתימא? הא שכיחי, והא לא שכיחי - קמשמע לך!

גוהבא ראשו ורובו במים שאובין, מאי טעמא גזרו ביה רבנן טומאה? אמר ר' ביבי אמר **רב אסי**: שבתחלה היו טובלין במי מערות מכונסין וסרוחין, והיו נותנין עליהן מים שאובין. התחילו ועשאו קבע. גזרו עליהם טומאה! גמאי קבע? אמר **אביי**: שהיו אומרים: לא אלו מטהרין, אלא אלו ואלו מטהרין! גאמר ליה **רבא**: מאי נפקא מינה? הא קא טבלי בהנד! | אלא אמר **רבא**: שהיו אומרים: לא אלו מטהרין, אלא אלו מטהרין!

מחברת שבת - א

גוטהור שנפלו על ראשו ורובו שלשה לוגין מים שאובין, מאי טעמא גזרו ביה רבנן טומאה? <דאי לא הא, לא קיימא הא!

גוספר, מאי טעמא גזרו ביה רבנן טומאה? אמר **רב משרשיא**: שבתחלה היו מצניעין את אוכלין דתרומה אצל ספר תורה, ואמרו: "האי קדש והאי קדש!" - כיון דקחזו דקאתו לידי פסידא, גזרו ביה רבנן טומאה!

גוהידים? <מפני שהידים עסקניות הן!

תנא: אף ידים הבאות מחמת ספר, פוסלות את התרומה, משום דר' פרנך. דאמר ר' פרנך אמר ר' יוחנן: האוחז ספר תורה ערום, נקבר ערום; וערום סלקא דעתך?! אלא אמר ר' זירא: ערום בלא מצות!; ובלא מצות סלקא דעתך?! אלא אימא: ערום בלא אותה מצוה!

גהי גזור ברישא? ^ אילימא הא גזור ברישא - (יד,ב) כיון דהך גזור ברישא, הא תו למה לי?! אלא הך גזור ברישא, והדר גזור בכולהו ידים!

וטבול יום -- {טבול יום דאורייתא הוא?! דכתיב: (ויקרא כב) "ובא השמש וטהר"!} <סמי מכאן טבול יום!

והאוכלין שנטמאו במשקין -- גבמשקין דמאי? ^ אילימא במשקין הבאין מחמת שרץ, דאורייתא נינהו! דכתיב: (ויקרא יא) "וכל משקה אשר ישתה" <אלא במשקין הבאין מחמת ידים, וגזירה משום משקין הבאין מחמת שרץ!

והכלים שנטמאו במשקין -- גכלים דאיטמאו במשקין דמאי? ^ אילימא במשקין דזב, דאורייתא נינהו! דכתיב: (ויקרא טו) "וכי ירוק הזב בטהור" - מה שביד טהור טמאתי לך! <אלא במשקין הבאין מחמת שרץ, וגזירה משום משקין דזב!

{וידים, תלמידי שמאי והלל גזור?! שמאי והלל גזור! דתניא: **יוסי בן יעזר איש צרידה ויוסי בן יוחנן איש ירושלים** גזרו טומאה על ארץ העמים, ועל כלי זכוכית. **שמעון בן שטח** תיקן כתובה לאשה, וגזר טומאה על כלי מתכות. **שמאי והלל** גזרו טומאה על הידים?! ^ וכי תימא: שמאי וסיעתו והלל וסיעתו - והאמר **רב יהודה** אמר

מחברת שבת - א

שמואל: שמנה עשר דבר גזרו, ובשמנה עשר נחלקו - ואילו הלל ושמאי לא נחלקו אלא בשלשה מקומות! דאמר ר' הונא: בשלשה מקומות נחלקו - ותו לא?! וכי תימא: אתו אינהו גזור לתלות, ואתו תלמידיהו וגזרו לשרוף - והאמר **אילפא:** ידים, תחלת גזירתן לשריפה! אלא אתו אינהו, גזור ולא קבלו מינייהו - ואתו תלמידיהו, גזור וקבלו מינייהו!

{ואכתי שלמה גזר?! דאמר ר' יהודה אמר **שמואל:** בשעה שתיקן שלמה עירובין ונטילת ידים, יצתה בת קול ואמרה: (משלי כג) "בני אס חכם לבך ישמח לבי גם אני", (משלי כז) "חכם בני ושמח לבי ואשיבה חורפי דבר"?! <אתא (טו,א) שלמה, גזר לקדשים - ואתו אינהו, וגזור אף לתרומה!

גופא: אמר **רב יהודה** אמר **שמואל:** שמנה עשר גזרו, ובשמנה עשר נחלקו - {והתניא: הושוו!> <בו ביום נחלקו, ולמחר הושוו!

גופא: אמר **רב הונא:** בשלשה מקומות נחלקו שמאי והלל: **שמאי** אומר: מקב חלה, **והלל** אומר: מקביים, **וחכמים** אומרים: לא כדברי זה ולא כדברי זה, אלא קב ומחצה חייב בחלה. משהגדילו המדות, אמרו: חמשת רבעים קמת חייבין בחלה. ר' יוסי אומר: חמשה פטורין - חמשה ועוד חייבין

ואידך: **הלל** אומר: מלא הין מים שאובים פוסלים את המקוה - שחייב אדם לומר בלשון רבו. **שמאי** אומר: תשעה קבין. **וחכמים** אומרים: לא כדברי זה ולא כדברי זה! עד שבאו שני גרדיים משער האשפה שבירושלים, והעידו משום **שמעיה** ו**אבטליון** ששלשה לוגין מים שאובין פוסלים את המקוה, וקיימו חכמים את דבריהם

ואידך: **שמאי** אומר: כל הנשים, דיין שעתן, **והלל** אומר: מפקידה לפקידה, ואפילו לימים הרבה. **וחכמים** אומרים: לא כדברי זה ולא כדברי זה, אלא מעת לעת ממעט על יד מפקידה לפקידה, ומפקידה לפקידה ממעט על יד מעת לעת

{ותו ליכא?! והאיכא: **הלל** אומר לסמוך ו**שמאי** אומר שלא לסמוך?! <כי קאמר רב הונא, היכא דליכא פלוגתא דרבוותא בהדיהו!

{והאיכא הבוצר לגת - **שמאי** אומר הוכשר **והלל** אומר לא הוכשר?! <בר מיניה דההיא, דהתם קא שתיק ליה הלל לשמאי!

יוסי בן יעזר איש צרידה ויוסי בן יוחנן איש ירושלים גזרו טומאה

על ארץ העמים ועל כלי זכוכית -- {והא רבנן דשמנים שנה גזור!
 דאמר **רב כהנא**: כשחלה ר' **ישמעאל בר' יוסי**, שלחו לו **רבי**:
 "אמור לנו שנים ושלושה דברים שאמרת משום אביך!" - שלח
 להם: "כך אמר אבא: מאה ושמנים שנה עד שלא חרב הבית,
 פשטה מלכות הרשעה על ישראל; שמנים שנה עד שלא חרב
 הבית, גזרו טומאה על ארץ העמים, ועל כלי זכוכית; ארבעים שנה
 עד שלא חרב הבית, גלתה לה סנהדרין וישבה לה בחנויות
 #; למאי הילכתא? אמר ר' **יצחק בר אבדימי**: לומר: שלא דנו דיני
 קנסות! ; דיני קנסות סלקא דעתך?! - אלא אימא: שלא דנו דיני
 נפשות! # ~ וכי תימא: בשמנים שנה נמי, אינהו הוו - והתניא: הלל,
 ושמעון, גמליאל, ושמעון נהגו נשיאותן בפני הבית מאה שנה -
 ואילו יוסי בן יועזר איש צרידה ויוסי בן יוחנן הוו קדמי טובא!
(טוב) <אלא אתו אינהו, גזור אגושא לשרוף, ואאורא ולא כלום
 - ואתו רבנן דשמנים שנה, גזור אאורא לתלות! {למימרא דחדא
 גזירתא הוה לשריפה?! והאמר **אילפא**: ידים, תחלת גזירתן
 לשריפה - ידים הוא דתחלת גזירתן לשריפה - הא מידי אחרינא,
 לא! | <אלא אתו אינהו, גזור אגושא לתלות ואאורא ולא כלום -
 ואתו רבנן דשמונים שנה, גזור אגושא לשרוף ואאורא לתלות!
 {ואכתי באושא גזור! דתנן: על ששה ספקות שורפין את התרומה:
 על ספק בית הפרס, ועל ספק עפר הבא מארץ העמים, ועל ספק
 בגדי עם הארץ, ועל ספק כלים הנמצאין, ועל ספק הרוקין, ועל
 ספק מי רגלי אדם שכנגד מי רגלי בהמה - על ודאי מגען שהוא
 ספק טומאתן, שורפין את התרומה. ר' **יוסי** אומר: אף על ספק
 מגען ברשות היחיד שורפין. **וחכמים** אומרים: ברשות היחיד תולין,
 ברשות הרבים טהורין ~ ואמר **עולא**: אלו ששה ספיקות באושא
 התקיננו! | <אלא אתו אינהו, גזור אגושא לתלות ואאורא ולא
 כלום, ואתו רבנן דשמונים שנה, גזור אידי ואידי לתלות, ואתו
 באושא גזור אגושא לשרוף ואאורא כדקאי קאי!

ג' כלי זכוכית, מאי טעמא גזור בהו רבנן טומאה? <¹⁰אמר **ריש
 לקיש**: הואיל ותחלת ברייתן מן החול, שוינהו רבנן ככלי
 חרס! {אלא מעתה, לא תהא להן טהרה במקוה?! - אלמה תנן:
 ואלו חוצצין בכלים: הזפת והמור בכלי זכוכית?! אהכא במאי
 עסקינן? כגון שניקבו והטיף לתוכן אבר! ור' מאיר היא, דאמר:
 הכל הולך אחר המעמיד! דתניא: כלי זכוכית שנקבו והטיף לתוכן
 אבר - אמר **רבן שמעון בן גמליאל**: ר' **מאיר** מטמא **וחכמים**

10 לפננו נוסף: "אמר ר' יוחנן"

מטהרין!

{אלא מעתה, (טז,א) לא ליטמו מגבן?! - אלמה תנן: כלי חרס וכלי נתר, טומאתן שוה - מיטמאין ומטמאין מאויריהן, ומיטמאין מאחוריהן, ואין מיטמאין מגביהן, ושבירתן מטהרתן - כלי נתר וכלי חרס הוא דטומאתן שוה - אבל מידי אחרינא, לא?! אמרי: כיון דכי נשתברו, יש להם תקנה, שוינהו ככלי מתכות!

{אלא מעתה, יחזרו לטומאתן ישנה ככלי מתכות?! דתנן: כלי מתכות, פשוטיהן ומקבליהן טמאין; נשברו, טהרו; חזר ועשה מהן כלים, חזרו לטומאתן ישנה - ואילו גבי כלי זכוכית, תנן: כלי עץ, וכלי עור, וכלי עצם, וכלי זכוכית - פשוטיהן טהורין ומקבליהן טמאין; נשברו, טהרו; חזר ועשה מהן כלים, מקבלין טומאה מכאן ולהבא - מכאן ולהבא, אין - למפרע, לא?! <טומאת כלי זכוכית דרבנן, וטומאה ישנה דרבנן - בטומאה דאורייתא, אחיתו בה רבנן טומאה - בטומאה דרבנן, לא אחיתו לה רבנן טומאה!

{פשוטיהן, מיהא, ליטמא?! דהא פשוטי כלי מתכות דאורייתא נינהו! אעבדי בהו רבנן הכירא, כי היכי דלא לשרוף עליהו תרומה וקדשים! (טז,ב) <ארב אשי אמר: לעולם לכלי חרס דמו, ודקא קשיא לך לא ליטמו מגבן - הואיל ונראה תוכו כברו!

שמעון בן שטח תיקן כתובה לאשה, וגזר טומאה על כלי מתכות {כלי מתכות דאורייתא נינהו?! דכתיב: (במדבר לא:כב) "אך את הזהב ואת הכסף את הנחשת את הברזל את הבדיל ואת העפרת" <לא נצרכה אלא לטומאה ישנה! דאמר **רב יהודה** אמר **רב**: מעשה בשלציון¹¹ המלכה, שעשתה משתה לבנה, ונטמאו כל כליה. ושברתן ונתנתן לצורף, וריתכן ועשה מהן כלים חדשים. ואמרו חכמים: יחזרו לטומאתן ישנה! מאי טעמא? משום גדר מי חטאת נגעו בה! {הניחא למאן דאמר לא לכל הטומאות אמרו, אלא לטומאת המת בלבד אמרו - שפיר! אלא למאן דאמר לכל הטומאות אמרו, מאי איכא למימר?! אמר **אביי**: גזירה שמא לא יקבנו בכדי טהרתו! <**ארבא** אמר: גזירה שמא יאמרו: טבילה בת יומא עולה לה! מאי בינייהו? איכא בינייהו דרצפינהו מרצף!

וואידך, מאי היא? <דתנן: המניח כלים תחת הצינור לקבל בהן מי גשמים - אחד כלים גדולים ואחד כלים קטנים, ואפילו כלי אבנים, וכלי אדמה, וכלי גללים - פוסלין את המקוה. אחד המניח

11 כד בכ"י, ולפננו: "בשל ציון", וצ"ל: "בשלומציון"

מחברת שבת - א

ואחד השוכח, דברי **בית שמאי**. **ובית הלל** מטהרין בשוכח. אמר ר' **מאיר**: נמנו ורבו בית שמאי על בית הלל. ומודים בית שמאי בשוכח בחצר, שהוא טהור. אמר **רבי יוסי**: עדיין מחלוקת במקומה עומדת

אמר **רב משרשיא**: **דבי רב** אמרי: הכל מודים כשהניחם בשעת קישור עבים, טמאים; בשעת פיזור עבים, דברי הכל: טהורין - לא נחלקו אלא שהניחם בשעת קישור עבים, ונתפזרו וחזרו ונתקשרו - מר סבר: בטלה מחשבתו, ומר סבר לא בטלה מחשבתו

{ולר' יוסי דאמר: מחלוקת עדיין במקומה עומדת, בצרי להו!}
<אמר ר' **נחמן בר יצחק**: אף "בנות כותים נדות מעריסתך", בו ביום גזרו!

וואידך, מאי היא? <דתנן: כל המטלטלין מביאין את הטומאה בעובי המרדע. אמר **רבי טרפון**: (יז,א) אקפח את בני שזו הלכה מקופחת! ששמע השומע וטעה: האיכר עובר, ומרדעו על כתפו, ואיהל צדו אחת על הקבר - טימאו אותו משום כלים המאהילים על המת. אמר ר' **עקיבא**: אני אתקן, שיהו דברי חכמים קיימים: שיהו כל המטלטלים מביאין את הטומאה על האדם שנושא אותן בעובי המרדע, ועל עצמן בכל שהן, ועל שאר אדם וכלים בפותח טפח #ואמר ר' **ינאי**: ומרדע שאמרו, אין בעביו טפח, ויש בהיקפו טפח, וגזרו על היקפו משום עביו #

{ולר' טרפון, דאמר אקפח את בני שהלכה זו מקופחת, בצרו להו!> <אמר ר' **נחמן בר יצחק**: אף "בנות כותים נדות מעריסתך" בו ביום גזרו, ובאידך סבירא ליה כר' מאיר!

ואידך: הבוצר לגת - **שמאי** אומר: הוכשר. **הלל** אומר: לא הוכשר. אמר ליה **הלל לשמאי**: מפני מה בוצרין בטהרה ואין מוסקין בטהרה? אמר ליה: אם תקניטני, גוזרני טומאה אף על המסיקה! נעצו חרב בבית המדרש. אמרו: הנכנס, יכנס, והיוצא, אל יצא! ואותו היום היה הלל כפוף ויושב לפני שמאי כאחד מן התלמידים, והיה קשה לישראל כיום שנעשה בו העגל

וגזור שמאי והלל, ולא קבלו מינייהו. ואתו תלמידיהו, גזור וקבלו מינייהו & מאי טעמא? <אמר **זעירי** אמר ר' **חנינא**: גזירה שמא יבצרנו בקופות טמאות!

{הניחא למאן דאמר כלי טמא חושב משקין, שפיר - אלא למאן

דאמר: אין כלי טמא חושב משקין, מאי איכא למימר?! |<אלא אמר **זעירי** אמר ר' **חנינא**: גזירה שמא יבצרנו בקופות מזופפות! <<**רבא** אמר: גזירה משום הנושכות! <<¹²**רב נחמן** אמר **רבה בר אבוח**: פעמים שאדם הולך לכרמו לידע אם הגיעו ענבים לבצירה או לא, ונוטל אשכול ענבים לסוחטו, ומזלף על גבי ענבים, ובשעת בצירה עדיין משקה טופח עליהם!

ואידך: אמר **(יז,ב) טבי רישבא** אמר **שמואל**: אף גידולי תרומה תרומה, בו ביום גזרו! גמאי טעמא? אמר ר' **חנינא**: גזירה משום תרומה טהורה ביד ישראל {אמר **רבא**: אי דחשידי להכי, אפרושי נמי לא ליפרשו -¹³ כיון דאפשר למעבד חטה אחת כדשמואל, ולא קעביד, הימוני מהימני! |<אלא גזירה משום תרומה טמאה ביד כהן - דילמא משהי לה גביה, ואתי לידי תקלה!

ואידך: אמר ר' **חייא בר אמי** משמיה **דעולא**: אף "מי שהחשיך לו בדרך, נותן כיסו לנכרי", בו ביום גזרו!

ואידך: אמר **באלי** אמר **אבימי סנוותאה**: פתן, ושמנן, ויין, ובנותיהן - כולן משמנה עשר דבר הן!

{הניחא לרבי מאיר - אלא לר' יוסי, שבסרי הויין?! <איכא הא דרב אחא בר אדא! דאמר **רב אחא בר אדא** אמר ר' **יצחק**: גזרו על פתן משום שמנן, ועל שמנן משום יין! # על פתן משום שמנן - מאי אולמיה דשמן מפת?! |<אלא: גזרו על פתן ושמנן משום יין! # ועל יין משום בנותיהן, ועל בנותיהן משום דבר אחר, ועל דבר אחר משום דבר אחר!

גמאי "דבר אחר"? אמר **רב נחמן בר יצחק**: גזרו על תינוק נכרי שמטמא בזיבה, שלא יהא תינוק ישראל רגיל אצלו במשכב זכור! {אי הכי, לר' מאיר נמי, תשסרי הויין?! <אוכלין וכלים שנטמאו במשקין, בחדא חשיב להו!

משנה: **בית שמאי** אומרים: אין שורין דיו וסמנים וכרשינין אלא כדי שישורו מבעוד יום. **ובית הלל** מתירין. **בית שמאי** אומרים: אין נותנין אונין של פשתן לתוך התנור אלא כדי שיהבילו מבעוד יום,

12 לפננו "דאמר", ויש גורסים "אמר"
13 לפננו נוסף: "אלא אמר רבא ישראל"

מחברת שבת - א

ולא את הצמר ליורה אלא כדי שיקלוט העין, **ובית הלל** מתירין. **בית שמאי** אומרים: אין פורסין מצודות חיה ועופות ודגים אלא כדי שיצודו מבעוד יום. **ובית הלל** מתירין. **בית שמאי** אומרים: אין מוכרין לנכרי, ואין טוענין עמו, ואין מגביהין עליו, אלא כדי שיגיע למקום קרוב. **ובית הלל** מתירין. **בית שמאי** אומרים: אין נותנין עורות לעבדן, ולא כלים לכובס נכרי, אלא כדי שיעשו מבעוד יום. ובכולן **בית הלל** מתירין עם (יח,א) השמש. אמר **רבן שמעון בן גמליאל**: נוהגין היו בית אבא שהיו נותנין כלי לבן לכובס נכרי שלשה ימים קודם לשבת. ושיון אלו ואלו שטוענין קורת בית הבד ועגולי הגת

גמרא: גמאן תנא "נתינת מים לדיו, זו היא שרייתך"? אמר **רב יוסף**: רבי היא! דתניא: אחד נותן את הקמח, ואחד נותן את המים - האחרון חייב, דברי **רבי**. **רבי יוסי** אומר: אינו חייב עד שיגבל! {אמר ליה **אביי**: ודילמא עד כאן לא קאמר ר' יוסי אלא בקמח, דבר גיבול הוא - אבל דיו, דלאו בר גיבול הוא, אימא ליחייב!} לא סלקא דעתך! דתניא: אחד נותן את האפר, ואחד נותן את המים - האחרון חייב, דברי **רבי**. ר' **יוסי ברבי יהודה** אומר: עד שיגבל! {ודילמא מאי אפר? עפר! דבר גיבול הוא! אהתניא "אפר" והתניא "עפר"!} {מידי גבי הדדי תניא!

תנו רבנן: פותקין מים לגינה ערב שבת עם חשיכה, ומתמלאת והולכת כל היום כולו; ומניחין מוגמר תחת הכלים, ומתגמרין והולכין כל היום כולו; ומניחין גפרית תחת הכלים, ומתגפרין והולכין כל השבת כולה; ומניחין קילור על גבי העין, ואיספלנית על גבי מכה, ומתרפאת והולכת כל היום כולו. אבל אין נותנין חטין לתוך הריחים של מים, אלא בכדי שיטחנו מבעוד יום

גמאי טעמא? אמר **רבה**: מפני שמשמעת קול! {אמר ליה **רב יוסף**: ולימא מר משום שביתת כלים!} דתניא: (שמות כג) "ובכל אשר אמרתי אליכם תשמרו" - לרבות שביתת כלים! |אלא אמר **רב יוסף**: משום שביתת כלים!

{והשתא דאמרת לבית הלל אית להו שביתת כלים דאורייתא, גפרית ומוגמר מאי טעמא שרו?!} כמשום דלא קעביד מעשה! {אונין של פשתן, מאי טעמא שרו?!} כמשום דלא עביד מעשה, ומינח ניחא! {מצודת חיה ועוף ודגים, דקא עביד מעשה, מאי טעמא שרו?!} אהתם נמי, בלחי וקוקרי, דלא קעביד מעשה!

והשתא דאמר **רב אושעיא** אמר **רב אסי**: מאן תנא שביתת כלים דאורייתא? בית שמאי היא, ולא בית הלל! - לבית שמאי, בין

מחברת שבת - א

קעביד מעשה בין דלא קעביד מעשה, אסור - לבית הלל, אף על גב דקעביד מעשה, שרי! {והשתא דאמרת דלבית שמאי, אף על גב דלא עביד מעשה אסור - אי הכי, (יחב) מוגמר וגפרית, מאי טעמא שרו בית שמאי?! אהתם, מנח אארעא! {גיגית ונר וקדרה ושפוד, מאי טעמא שרו בית שמאי?! <דמפקר להו אפקורי!

מאן תנא להא דתנו רבנן: לא תמלא אשה קדרה עססיות ותורמסין, ותניח לתוך התנור ערב שבת עם חשכה - ואם נתנן, למוצאי שבת אסורין בכדי שיעשו. כיוצא בו, לא ימלא נחתום חבית של מים, ויניח לתוך התנור ערב שבת עם חשכה - ואם עשה כן, למוצאי שבת אסורין בכדי שיעשו? ^ לימא בית שמאי היא ולא בית הלל! אפילו תימא בית הלל - גזירה שמא יחתה בגחלים! {אי הכי, מוגמר וגפרית נמי לגזור?! אהתם, לא מחתי להו - דאי מחתי, סליק בהו קוטרא וקשי להו! {אונין של פשתן נמי ליגזור?! אהתם, כיון דקשי להו זיקא, לא מגלו ליה! {צמר ליורה, לגזור?! אומר **שמואל**: ביורה עקורה! {וניחוש שמא מגיס בה?! <בעקורה וטוחה!

והשתא דאמר מר גזירה שמא יחתה בגחלים, האי קדרה חייתא, שרי לאנוחה ערב שבת עם חשיכה בתנורא! מאי טעמא? - כיון דלא חזי לאורתא, אסוחי מסח דעתיה מיניה, ולא אתי לחתויי גחלים! ובשיל, שפיר דמי. בשיל ולא בשיל, אסיר. ואי שדא ביה גרמא חייא, שפיר דמי!

והשתא דאמר מר: כל מידי דקשי ליה זיקא, לא מגלו ליה - האי בשרא דגדיא ושריק, שפיר דמי - דברחא ולא שריק, אסור - דגדיא ולא שריק, דברחא ושריק, **רב אשי שרי, ורב ירמיה מדיפתי אסיר**

{ולרב אשי דשרי - והתנן: אין צולין בשר בצל וביצה אלא כדי שיצולו מבעוד יום?! אהתם, דברחא ולא שריק!
איכא דאמרי: דגדיא, בין שריק בין לא שריק, שפיר דמי - דברחא נמי ושריק, שפיר דמי - כי פליגי, דברחא ולא שריק - **דרב אשי שרי ורב ירמיה מדיפתי אסיר!**

{ולרב אשי דשרי - והתנן: אין צולין בשר בצל וביצה אלא כדי שיצולו מבעוד יום?! אהתם, בבשרא אגומרי!
אמר **רבינא**: האי קרא חייא, שפיר דמי - כיון דקשי ליה זיקא, כבשרא דגדיא דמי!

מחברת שבת - א

בית שמאי אומרים: אין מוכרין לנכרי, ואין טוענין עמו, ואין מגביהין עליו, אלא כדי שיגיע למקום קרוב. **ובית הלל** מתירין -- תנו רבנן: **בית שמאי** אומרים: לא ימכור אדם חפצו לנכרי, ולא ישאילנו, ולא ילונו, ולא יתן לו במתנה, אלא כדי שיגיע לביתו. **ובית הלל** אומרים: כדי שיגיע לבית הסמוך לחומה. **רבי עקיבא** אומר: כדי שיצא מפתח ביתו. אמר **ר' יוסי בר' יהודה**: הן הן דברי רבי עקיבא, הן הן דברי בית הלל - לא בא רבי עקיבא אלא לפרש דברי בית הלל

תנו רבנן: לא ימכור אדם חמצו לנכרי, אלא אם כן יודע בו שיכלה קודם הפסח, דברי **בית שמאי**. **ובית הלל** אומרים: כל זמן שמותר לאוכלו, מותר למוכרו. **רבי יהודה** אומר: (יט,א) כותח הבבלי, וכל מיני כותח, אסור למכור שלשים יום קודם הפסח תנו רבנן: נותנין מזונות לפני הכלב בחצר. נטלו ויצא, אין נזקקין לו. כיוצא בו, נותנין מזונות לפני הנכרי בחצר. נטלו ויצא, אין נזקקין לו - {הא תו למה לי?! היינו הך?!} כמהו דתימא? האי רמי עליה, והאי לא רמי עליה - קמשמא לן!

תנו רבנן: לא ישכיר אדם כליו לנכרי בערב שבת - בארבעה ובחמשה מותר. כיוצא בו: אין משלחין איגרות ביד נכרי בערב שבת - בארבעה ובחמשה מותר. אמרו עליו על **ר' יוסי הכהן** ואמרי לה על **ר' יוסי החסיד** שלא נמצא כתב ידו ביד נכרי מעולם

תנו רבנן: אין משלחין איגרת ביד נכרי ערב שבת, אלא אם כן קוצץ לו דמים. **בית שמאי** אומרים: כדי שיגיע לביתו. **ובית הלל** אומרים: כדי שיגיע לבית הסמוך לחומה {והלא קצץ?!} אמר **רב ששת**: הכי קאמר: ואם לא קצץ, **בית שמאי** אומרים: עד שיגיע לביתו, **ובית הלל** אומרים: עד שיגיע לבית הסמוך לחומה {והאמרת רישא: אין משלחין?!} אלא קשיא! - הא דקביע בי דואר במתא, והא דלא קביע בי דואר במתא!

תנו רבנן: אין מפליגין בספינה פחות משלשה ימים קודם לשבת. במה דברים אמורים? לדבר הרשות - אבל לדבר מצוה, שפיר דמי! ופוסק עמו על מנת לשבות, ואינו שובת, דברי **רבי רבן שמעון בן גמליאל** אומר: אינו צריך. ומצור לצידן, אפילו בערב שנת מותר

תנו רבנן: אין צרין על עיירות של נכרים פחות משלשה ימים

14 לפננו נוסף: "בית שמאי אומרים", ובכ"י ליתא

מחברת שבת - א

קודם לשבת. ואם התחילו, אין מפסיקין. וכן היה **שמאי** אומר:
(דברים כ) "עד רדתה" - אפילו בשבת

אמר **רבן שמעון בן גמליאל**: נוהגין בית אבא שהיו נותנין כלי לבן לכובס נכרי שלשה ימים קודם לשבת -- תניא: אמר **ר' צדוק**: כך היה מנהגו של בית רבן גמליאל: שהיו נותנין כלי לבן לכובס שלשה ימים קודם לשבת, וצבועים אפילו בערב שבת. ומדבריהם למדנו שהלבנים קשים לכבסן יותר מן הצבועין

אביי הוה יהיב ליה ההוא מנא דצביעא לקצרא. אמר ליה: כמה בעית עילויה? אמר ליה: כדחירא! אמר ליה: כבר קדמוך רבנן!

אמר **אביי**: האי מאן דיהיב מנא לקצרא - במשחא ניתיב ליה, ובמשחא נשקול מיניה - דאי טפי, אפסדיה דמתחיה, ואי בציר, אפסדיה דכווציה

ושוין אלו ואלו שטוענין קורת בית הבד ועגולי הגת -- גמאי שנא כולהו, דגזרו בהו בית שמאי, ומאי שנא קורות בית הבד ועיגולי הגת, דלא גזרו? אהנך, דאי עביד להו בשבת מיחייב חטאת, גזרו בהו בית שמאי ערב שבת עם חשכה - קורות בית הבד ועיגולי הגת, דאי עביד להו בשבת לא מיחייב חטאת, לא גזרו!

גמאן תנא דכל מידי דאתי ממילא שפיר דמי? אמר **רבי יוסי ברבי חנינא**: רבי ישמעאל היא! דתנן: השום, והבוסר, והמלילות, שרסקן מבעוד יום - **רבי ישמעאל** אומר: יגמור משתחשך, ו**רבי עקיבא** אומר: (יט,ב) לא יגמור! <<**אוריאל אלעזר** אמר: רבי אלעזר היא, דתנן: חלות דבש שריסקן בערב שבת, ויצאו מעצמן, אסור. ו**רבי אלעזר** מתיר!

גור' יוסי בר חנינא, מאי טעמא לא אמר כרבי אלעזר? אמר לך: התם הוא, דמעיקרא אוכל ולבסוף אוכל - הכא, מעיקרא אוכל והשתא משקה! גור' אלעזר אמר לך: הא שמעינן ליה לר' אלעזר, דאפילו זיתים וענבים נמי שרי! דהא כי אתא **רב הושעיא** מנהרדעא, אתא ואייתי מתניתא בידיה: זיתים וענבים שריסקן מערב שבת, ויצאו מעצמן, אסורין. **ר' אלעזר** ו**ר' שמעון** מתירין. גורבי יוסי בר חנינא, ברייתא לא שמיע ליה

גור' אלעזר, מאי טעמא לא אמר כר' יוסי בר חנינא? אמר לך: לאו איתמר עלה: אמר **רבא בר חנינא** אמר **רבי יוחנן**: במחוסרין דיכה, דכולי עלמא לא פליגי. כי פליגי במחוסרין שחיקה, והני

נמי, כמחוסרין דיכה דמו! הורה **רבי יוסי בר חנינא** כרבי ישמעאל

שמן של בדדין ומחצלות של בדדין - **רב** אסר ו**שמואל** שרי. הני כרכי דזוזי - **רב** אסר ו**שמואל** שרי. אמר **ר' נחמן**: עז לחלבה, ורחל לגיזתה, ותרנגולת לביצתה, ותורי דרידיא, ותמרי דעיסקא - **רב** אסר ו**שמואל** אמר: מותר. וקמיפלגי בפלוגתא דר' יהודה ור' שמעון

ההוא תלמידא דאורי בחרתא דארגיז כרבי שמעון, שמתיה רב המנונא {והא כרבי שמעון סבירא לן?!} כבאתריה דרב הוה! לא איבעי ליה למיעבד הכי!

הני תרי תלמידי, חד מציל בחד מנא, וחד מציל בארבע וחמש מאני. וקמיפלגי בפלוגתא דרבה בר זבדא ורב הונא¹⁵

משנה: אין צולין בשר בצל וביצה אלא כדי שיצולו מבעוד יום. אין נותנין פת לתנור עם חשכה, ולא חררה על גבי גחלים, אלא כדי שיקרמו פניה מבעוד יום. **ר' אליעזר** אומר: כדי שיקרום התחתון שלה. משלשלין את הפסח בתנור עם חשכה, ומאחיזין את האור במדורת בית המוקד - (**כ,א**) ובגבולין, כדי שתאחוז האור ברובו. **ר' יהודה** אומר: בפחמין, כל שהוא

גמרא: גוכמה? אמר **ר' אלעזר** אמר **רב**: כדי שיצולו מבעוד יום כמאכל בן דרוסאי

איתמר נמי: אמר **רבי**¹⁶ **אסי** אמר **ר' יוחנן**: כל שהוא כמאכל בן דרוסאי, אין בו משום בישולי נכרים

תניא: **חנינא** אומר: כל שהוא כמאכל בן דרוסאי, מותר להשהותו על גבי כירה, ואף על פי שאין גרופה וקטומה

אין נותנין את הפת לתנור עם חשכה, ולא חררה על גבי גחלים, אלא כדי שיקרמו פניה מבעוד יום. **ר' אליעזר** אומר: כדי שיקרום התחתון שלה -- גאיבעיא להו: "תחתון" - האיך דגבי תנור? או דילמא, "תחתון" - האיך דגבי האור? אתא שמע: **ר' אליעזר** אומר: כדי שיקרמו פניה המדובקין בתנור!

15 לקמן (קכ,א)
16 לפננו: "רב אסי"

מחברת שבת - א

משלשלין את הפסח בתנור עם חשכה -- גמאי טעמא? כמשום דבני חבורה זריזין הן - הא לאו הכי, לא! זאהאמר מר: גדיא, בין שריק בין לא שריק, שפיר דמי! אהתם מינתח - הכא לא מינתח!

ומאחיזין את האור במדורת בית המוקד -- גמנהני מילי? אמר **רב הונא**: (שמות לה) "לא תבערו אש בכל מושבותיכם" - בכל מושבותיכם אי אתה מבעיר - אבל אתה מבעיר במדורת בית המוקד! {מתקיף לה **רב חסדא**: אי הכי, אפילו בשבת נמי! | אלא אמר **רב חסדא**: קרא, כי אתא, למישרי אברים ופדרים הוא דאתא, וכהנים זריזין הן!

ובגבולין כדי שתאחוז האור ברובו. ר' יהודה אומר: בפחמין, כל שהוא -- גמאי רובן? אמר **רב**: רוב כל אחד ואחד. ו**שמואל** אמר: כדי שלא יאמרו: "הבא עצים ונניח תחתיהן!" תנא **רב חייא** לסיועיה ל**שמואל**: כדי שתהא שלהבת עולה מאיליה, ולא שתהא שלהבת עולה על ידי דבר אחר

עץ יחידי - **רב** אמר: רוב עביו. ואמרי לה: ברוב היקפו. אמר **רב פפא**: הלכך בעינן רוב עביו ובעינן רוב היקפו

כתנאי: ר' חייא אמר: כדי שישחת העץ ממלאכת האומן. **רבי יהודה בן בתירא** אומר: כדי שתאחז האש משני צדדין. ואף על פי שאין ראיה לדבר, זכר לדבר, (יחזקאל טו) "את שני קצותיו אכלה האש ותוכו נחר היצלח למלאכה"

(ירמיהו לו) "והאח לפניו מבערת" - גמאי "אח"? אמר **רב**: אחוונא! א**שמואל** אמר: עצים שנדלקו באחוונא!

ההוא דאמר להו: "מאן בעי אחוונא?" - אשתכח ערבתא

אמר ר' **הונא**: קנים, אין צריכין רוב; אגדן, צריכין רוב. גרעינין אין צריכין רוב; נתנן בחותלות, צריכין רוב {מתקיף לה **רב חסדא**: אדרבה! איפכא מסתברא! קנים, מבדרן; אגדן, לא מבדרן. גרעינין, מבדרן; נתנן בחותלות, לא מבדרן!?

איתמר נמי: (**כב**) אמר **רב כהנא**: קנים שאגדן, צריכין רוב; לא אגדן, אין צריכין רוב. גרעינין צריכין רוב; נתנן בחותלות, אין צריכין רוב

מחברת שבת - א

תני **רב יוסף**: ארבע מדורות, אין צריכין רוב: של זפת, ושל גפרית, ושל גבינה¹⁷, ושל רבב. במתניתא תנא: אף של קש ושל גבבא
אמר ר' **יוחנן**: עצים של בבל, אין צריכין רוב {מתקיף לה **רב יוסף**: מאי היא?! אילימא סילתי - השתא פתילה, אמר **עולא**:
המדליק צריך שידליק ברוב היוצא - סילתי מבעיא?! ~אלא אמר **רב יוסף**: שוכא דארזא. **רמי בר אבא** אמר: זאזא

17 כד לפננו, אבל הר"ף גרס "קירא", והביאו הגר"א